Lodzer Tageblat № 199

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פריין 10 גראשען

לאָדזער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

דינסטאָג, ב׳ אלול ה׳ שופטים תר״צ | 26 sierpnia 1930 r. | 23-טער יאָהרגאַנג

מאַרשאַל פּילסודסקי פּרעמיער-מיניסטער

די נייע רעגירונג האָט שויז נעכטען אָפּגעגעבען די שבועה

צוזאַמענשטעל פון דער נייער רעגירונג כמעט אהן ענדערונג.—פולקאָווניק בעק מיניסטער אהן פּאַרטפעל

שטאַרקע קלאַנגען, אַז דער סיים זאָל פונאַנדערגעלאָזען ווערען

צוזאַמענשטעל פון נייעם קאַבינעט.

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער מלוכה-פּרעזידענט האָט נאָמינירט דעם מאַרשאַל פּילסודסקי אַלס מיניסטער-פּרעזידענט און קריגס-מיניסטער.

ווייטער האָט דער מלוכה-פּרעזידענט נאָמינירט לויט׳ן פאָרשלאָג פון מאַרשאַל פּילסודסקי פאָלגענדע מיניסטאָרען: אָהן פּאָרטפעל-פולק. בעק, אינערן-מיניסטער-גען. סקלאַדקאָווסקי, אויסערן-זאַלעסקי יוסטין-צאַר, בילדונגס-טשערווינסקי, אנראַר-יאַנטא פאָלטשינסקי, באַהן-מיניסטער-קיהן, האַנדעלס-קוויאַטקאָווסקי, עפענטליכע אַרבייט-מאַטאַקעוויטש, אַרבייטס-פריסטאָר, אַגראַר-סטאַניעוויטש, פּאָסט-בערנער. די לייטונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום איז איבערגעגעבען געוואָרען דעם פריהערדיגען פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי.

דער צוזאַמענשטעל פון נייעם קאַבינעט איז בכן דער זעלבער ווי געווען, געביטען האָט דער פלויזער פרעמיער.

די שבועה

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נאָכדעם, ווי עס אין ערשטען דער אָפיציעלער דעקרעט וועגען דער אָנטונאַציע פון נייעם קאַבינעט, האָבען די מיטגלידער פון דער נייער רעגירונג אַרום 5.20 אָפּגעגעבען אין שלאָס דו שבוה, מיט׳ן אויסנאַהם פון מיניסטער קיהן, וועלכער געפינט זיך אויצט נישט אין וואַרשאַ.

פאָליטישע לאַגע ווייטער אונקלאָר

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הגם פולק. בעק און בלויז בעשטימט געוואָרען אָפיציעל אַלס מיניסטער אהן פּאָרטפעל, וועט ער אָבער פּאַקטיש זיין אַ וויצע-פּרעמיער, דאָס זעלבע, וואָס עס איז געווען פריאָר. בארעמעל, ווען פּילסודסקי איז געווען פרעמיער.

מאַרשאַל פּילסודסקי האָט חתנטיגען מאָג אַרויסגעוויזען גרויס אונטערעם צו זיין איבערנעמונגס אמט. ער איז צוויי מאָל געווען אין מיניסטאָרען-ראַט.

וואָס וועט ווייטער זיין, ווייס מען נוט. צענטראַלען וועט מאָרגען (דינסטאָג) אָפּהאַלטען אַ בעראַטונג. ווי מען פאָרזעהט אין די קרייזען פון צענטראַלען וועט אָפּגעגעבען ווערען די פּעטיציע צום מלוכה-פּרעזידענט צוגוליפיצירען דעם סיום אין דעם 14. סעפּטעמבער.

נייער שעף פון קאַבינעט פון קריגס-מיניסטעריום

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַרום שעף פון קאַבינעט פון קריגס-מיניסטעריום אויפ׳ן ווערען דער דיפּלאָמירטער מאַיאָר סעלאָווסקי.

דעפּוטאַטען זאָלען נישט טאָרען צום צווייטען מאָל געוועהלט ווערען

לויט׳ן קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט פון מיניסטער צאַר

וואַרשאַ. 25 אויגוסט. (וויפּ) ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, האָט מיט. צאַר אויסגעאַרבעט אַ נייעם קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט. ווי מיר ווערען געוואָר, ענטהאַלט דער דאָזיגער פּראָיעקט אַ פּונקט, אַז צו די געזעצגעבערישע אַנשטאַלטען קאָנען נישט קאַנדידירען די דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען פון פרידערגען פאַרלאַמענט.

אין די פּאָלוטישע קרייזען האָלט מען, אַז דער פּראָיעקט פון מיט. צאַר שטעהט אין אַנענגער שייכות מיט׳ן נאָר וואָס פערענדיגטען רעגירונגס-קרייזיס.

דאַשינסקי צוריק איז וו רשא

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הענט אין קען וואַרשא צוריקגעקומען פון זיין אורלויב דער סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי און נאָכ׳ן מיטאָג אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט די פירערער פון צענטראַלען.

פאָליטישע לאַגע ווייטער אונקלאָר

זאָלען אויך פאָרקומען אין גאַנצען לאַנד די צענטראַלען-צוזאַמענגעוואָרען.

אין די פּאָלוטישע קרייזען האָלט מען אַז דער סיים וועט פּונאַנדערגעלאָזען ווערען. מען מאַכט דערביי אויפמערק-זאַם אויפ׳ן פאַקט, וואָס בעת פּילסודסקי האָט אין אָקטאָבער 1920 אויסגערעכנט מען די מאַכט, האָט ער תיכף פונאַנדערגעלאָזען דעם צווייטען סיים. דאָס זאָל אויך געשעהען אויצט אין דערפאַר אין פּילסודסקי געוואָרען פרעמיער.

דעפּוטאַטען זאָלען נישט טאָרען צום צווייטען מאָל געוועהלט ווערען

לויט׳ן קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט פון מיניסטער צאַר

וואַרשאַ. 25 אויגוסט. (וויפּ) ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, האָט מיט. צאַר אויסגעאַרבעט אַ נייעם קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט. ווי מיר ווערען געוואָר, ענטהאַלט דער דאָזיגער פּראָיעקט אַ פּונקט, אַז צו די געזעצגעבערישע אַנשטאַלטען קאָנען נישט קאַנדידירען די דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען פון פרידערגען פאַרלאַמענט.

אין די פּאָלוטישע קרייזען האָלט מען, אַז דער פּראָיעקט פון מיט. צאַר שטעהט אין אַנענגער שייכות מיט׳ן נאָר וואָס פערענדיגטען רעגירונגס-קרייזיס.

בעריכט פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע גינסטיג פאַר יידען

מאַנדאַט-קאָמיסיע זאָגט זיך אַרויס געגען זעלבסטפערוואַלטונג פון די אַראַבער.— די שאַפונג פון דער יידישער נאַציאָנאַלער היים איז שווער, אָבער אויספיהרבאַר

גענף, 29 אויגוסט (יט״א טעלעגראַפיש) ווייניט איז פערעפענטליכט געוואָרען דער בעריכט פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע. דער בעריכט ענטהאַלט אַ קורצע בעשרייבונג וועגען דער אויסערגעוועהנלעכער סעסיע פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע, און בעט צו שטיצען די אינסטרוקציעס פון דער ענגלישער רעגירונג. הויפּטזעכליך צו בעריקזיכטיגען נאָר יענע אויספיהרונגען פון דער שוי-קאָמיסיע, וועלכע זענען אָקצעפטירט געוואָרען דורך דער ענגלישער רעגירונג.

דער בעריכט שטרייכט אויך אונטער דעם ווערט פונ׳ם מעמאָריאַל פון דער יידישער „אָגענץ״.

דער בעריכט איז איינגעטיילט אין 3 טיילען:

1) די פערשידענע געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

2) די סבות פון די געשעהענישען אין

3) די שטעלונג פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג.

דער בעריכט שטעלט פעסט, אַז די פּראָבלעם און נעמליך, אַז ביז איצט איז נישט געלונגען אויסצופיהרען דעם מאַנדאַט אַלס גאַנצעס.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע האַלט פאַר ריכטיג צוצופּאַסען די עמיגראַציע צו די אויפנאַמס-פעהיגקייטען פון לאַנד.

די אויספאָרשונגען געווינען איצט אַ ביזזונדערע קראַפט נאָך דעם ווי די א״י-רעגירונג האָט נישט גענומען אין שוץ אין זיכערקייט די יידישע בעפעלקערונג.

די ארץ-ישראל-רעגירונג איז געווען איבעראַשט פון די געשעהענישען, ווייל דאָס לאַנד איז געווען ענטוואָפענט. די מאַנדאַט-קאָמיסיע האָט נאָך אין יאָהר 1926 געמאַכט אויפמערקזאַם דער ברי-טישער רעגירונג געגען דער ווייטערער רעדוקציע פון די מיליטערישע כוחות אין לאַנד.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע זעהט אינ׳ם מאַנגעל פון מיליטערישע כוחות די הויפּט-סבה פון דער סערבייטערונג פון די אונרוהען.

דער בעריכט געהט דאָן איבער צו אַנאַליזירען די פּאָליטיק פון דער מאַנדאַט-מאַכט אין א״י, כדי פעסטצושטעלען, אַז די א״י-רעגירונג האָט נישט פיל צוגעהאָלפען צו פערמילדערען דעם יודיש-אַראַבישען אַנטאַגאָניזם. די אויספיהרונג פון מאַנדאַט פערטיידיגט נישט די אינטערעסען פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים און אויך נישט די אַראַבישע נאַציאָנאַליסטען.

די רעגירונג האָט נישט נאַראַנטירט שוץ און זיכערקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג. די קאָמיסיע שטעלט אויך פעסט, אַז די אונאַקטיוויטעט פון די רעגירונג לגבי דעם ציוניזם ברענגט שאָדען נישט נאָר בלויז די יידען.

אין איצטיגען מאָמענט מוזען אַלע אינסטיטוציעס, וואָס דאַרפען געשאַפען ווערען דורך דער מאַנדאַטען-מאַכט, געגרינדעט ווערען דורך די יידען און זעלבסטפערשטענדליך זענען זיי דערי-בער בלויז נאָר פאַר דער טובה פון דער יידישער בעפעלקערונג.

גענף, 25. אויגוסט. (ימא) און ווי-מערדיגען טייל פונ׳ם בעריכט פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע ווערט געזאָגט, אַז אַ ברייטע פערגרעסערונג פון דער יודישער אונגרוהען זענען נישט אויסגעבראָכען ספּאָנטאַן. די מאַנדאַט-קאָמיסיע קריטי-קירט דעם בעריכט פון דער שוי-קאָ-מיסיע וועגען כאַראַקטער פון די אונ-רוהען.

ס׳איז אויך נישט ריכטיג דער אויר-טייל פון דער שוי-קאָמיסיע וועגען דער האַלטונג פון די אַראַבישע פיהרער.

די שוי-קאָמיסיע האָט זיך בעמיהט פעסטצושטעלען די פעראַנטוואָרטליכ-קייט פון יידען און אַראַבער פאַר די אונרוהען.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע אונטערזוכט די האַלטונג פון דער מאַנדאַטען-מאַכט, ווייל זי איז פעראַנטוואָרטליך פאַר דער פעלקער-ליגע.

די פּאָליציאַישע רעגלאַמענטאַציע ביים פוֹתל-מערבי, וועלכע איז פאָרגע-קומען יום-כפּור פון 1929 האָט בע-דאַרפט פריהער ערלעדיגט ווערען.

די יידען האַלטען, אַז די ענגלישע רעגירונג האָט מעהר געשטערט ווי גע-שטיצט די יידישע קאָלאָניזאַציע.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע נעמט אָן אַ-אַלגעמיינע שטעלונג צו דעם דאָזיגען פראָבלעם און נעמליך, אַז ביז איצט איז נישט געלונגען אויסצופיהרען דעם מאַנדאַט אַלס גאַנצעס.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע האַלט פאַר ריכטיג צוצופּאַסען די עמיגראַציע צו די אויפנאַמס-פעהיגקייטען פון לאַנד.

די אויספאָרשונגען געווינען איצט אַ ביזזונדערע קראַפט נאָך דעם ווי די א״י-רעגירונג האָט נישט גענומען אין שוץ אין זיכערקייט די יידישע בעפעל-קערונג.

די ארץ-ישראל-רעגירונג איז געווען איבעראַשט פון די געשעהענישען, ווייל דאָס לאַנד איז געווען ענטוואָפענט. די מאַנדאַט-קאָמיסיע האָט נאָך אין יאָהר 1926 געמאַכט אויפמערקזאַם דער ברי-טישער רעגירונג געגען דער ווייטערער רעדוקציע פון די מיליטערישע כוחות אין לאַנד.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע זעהט אינ׳ם מאַנגעל פון מיליטערישע כוחות די הויפּט-סבה פון דער סערבייטערונג פון די אונרוהען.

דער בעריכט געהט דאָן איבער צו אַנאַליזירען די פּאָליטיק פון דער מאַנ-דאַטען-מאַכט אין א״י, כדי פעסטצו-שטעלען, אַז די א״י-רעגירונג האָט נישט פיל צוגעהאָלפען צו פערמילדערען דעם יודיש-אַראַבישען אַנטאַגאָניזם. די אויס-פיהרונג פון מאַנדאַט פערטיידיגט נישט די אינטערעסען פון דער יודישער נאַצ-יאָנאַלער היים און אויך נישט די אַראַ-בישע נאַציאָנאַליסטען.

די רעגירונג האָט נישט נאַראַנטירט שוץ און זיכערקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג. די קאָמיסיע שטעלט אויך פעסט, אַז די אונאַקטיוויטעט פון די רעגירונג לגבי דעם ציוניזם ברענגט שאָדען נישט נאָר בלויז די יידען.

אין איצטיגען מאָמענט מוזען אַלע אינסטיטוציעס, וואָס דאַרפען געשאַפען ווערען דורך דער מאַנדאַטען-מאַכט, געגרינדעט ווערען דורך די יידען און זעלבסטפערשטענדליך זענען זיי דערי-בער בלויז נאָר פאַר דער טובה פון דער יידישער בעפעלקערונג.

גענף, 25. אויגוסט. (ימא) און ווי-מערדיגען טייל פונ׳ם בעריכט פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע ווערט געזאָגט, אַז אַ ברייטע פערגרעסערונג פון דער יודישער אונגרוהען זענען נישט אויסגעבראָכען ספּאָנטאַן. די מאַנדאַט-קאָמיסיע קריטי-קירט דעם בעריכט פון דער שוי-קאָ-מיסיע וועגען כאַראַקטער פון די אונ-רוהען.

ס׳איז אויך נישט ריכטיג דער אויר-טייל פון דער שוי-קאָמיסיע וועגען דער האַלטונג פון די אַראַבישע פיהרער.

די שוי-קאָמיסיע האָט זיך בעמיהט פעסטצושטעלען די פעראַנטוואָרטליכ-קייט פון יידען און אַראַבער פאַר די אונרוהען.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע אונטערזוכט די האַלטונג פון דער מאַנדאַטען-מאַכט, ווייל זי איז פעראַנטוואָרטליך פאַר דער פעלקער-ליגע.

די פּאָליציאַישע רעגלאַמענטאַציע ביים פוֹתל-מערבי, וועלכע איז פאָרגע-קומען יום-כפּור פון 1929 האָט בע-דאַרפט פריהער ערלעדיגט ווערען.

די יידען האַלטען, אַז די ענגלישע רעגירונג האָט מעהר געשטערט ווי גע-שטיצט די יידישע קאָלאָניזאַציע.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע נעמט אָן אַ-אַלגעמיינע שטעלונג צו דעם דאָזיגען

אונזער חשובׄ׳ן פערוואַלטונגס-מיטגליד ה׳ משה נעלקענבוים
צוליבׄ׳ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען פאָטער
נ״ע ישראל יצחק
דריקען מיר אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל און שמערצפולען בייליד.
די פערוואַלטונג און די פאָגאָטאָוויע-קאָמיסיע
פון „לינת הצדק״

אונזער געערטען פריינד ה׳ משה נעלקענבוים צוליבׄ׳ן טויט פון זיין פאָטער
נ״ע ישראל יצחק
דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
אסתר בענדער, יעקב שטערן

דער צענטער. טוחרים און אינדוסטריעלער-פערבאַנד
פון לאָדזער וואָיעוואָדזטוואָ (פּיעטריקאָווער 10)
לאָדענט איין אַלע מיטגלידער פונ׳ם פעראיין אויף
א קאָנפערענץ
וועלכע קומט סאָר היינט דינסטאָג, ד. 26 אויגוסט פינקטליך 8 אַ זייגער אָוונד אין לאָקאַל פון פעראיין אויף די טעמאַ: די קאַרטעליזאַציע אויפ׳ן יסוד פון אַלגעמיינעם קריזיס.
די פערוואַלטונג.

Sperling צאַהן-דאָקטאָר
Zawadzka 1
טעל. 143-06
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. A. Banasz
ספּעציאַליסט פאַר נירען און בלאָזען-קראַנקהייטען
וואָולטשאַנסקאַ 23 טעל. 139-88
נעמט אָן פון 3—4 נאָכמ.

די ניי-געגרינדעטע דאַך-פּאַפּע-פאַבריק
„TRWAŁOŚĆ״
פון אש מולעוויטש און א. גוטמאַן, סטריקאָוו-לודזקי טעל. 10 №
וועלכע האָט זיך אין אַ קורצע צייט ערוואָרבען איבעראַל דאָס פולע פערטרויען מיט איהר ערשטקלאַסיגער גוטע אויסאַרבייטונג, האָבען מיר צוליב דעם פערלאַנג פון די קונדשאַפט ערעפענט אַ פאַבריקס-לאַגער
w Łodzi, Św. Andrzeja 27
פון אַלע סאָרטען דאַכפּאַפּע, גאַזאָווע, סמאָלע, פּרעפּעריטע, פּאַק און קלעבע-מאַסע צו פאַבריקס-פּרייזען פּרייזווירדיג, וועלכעס מיר בעטען די געעהרטע קונדשאַפט מיט בעשטעלונגען זיך צו אונז צו ווענדען.
מיט אַכטונג
A. Szmulewicz און A. Gutman

פאליטישע עקספאזע פון פראפ. חיים ווייצמאן

געהאלטען אין א קאטעגארישען און ווירדיגען טאן לגבי ענגלאנד

די פליכט פון ענגלאנד איז צו שאפען די בעדינגונגען פון דער נאציאנאלער היים אין הסכם מיט דער באלפור-דעקלאראציע און דעם מאנדאט

בערלין, 25 (יטא) אויף דער היינטיגער זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט, האט ווייצמאן געהאלטן א גרויסע פאליטישע רעדע. ער האט ברייט ארומגערעדט דעם בעריכט פון דער מאנדאט-קאמיסיע און די בעמערקונגען צום בעריכט פון דער בריטישער רעגירונג. ווייצמאן שטרייכט אונטער די וויכטיגקייט פון די ערקלערונגען פון דער בריטישער רעגירונג, נאכ'ן איינפיהרען א קאנסטרוקטיוו פראגראם אין א"י. מיר ערוואַרטען, אז די דאזיגע טעטיגקייט וועט שאפען א גרונדלאנע פאר אונזער אויפבוי-ארבייט אין א"י.

מיר ערוואַרטען, אז די רעגירונג וועט אויספיהרליך בעהאנדלען די פראגע וועגען מלוכה-באדען, וועגען דער יודישער איינוואנדערונג און זי וועט צוזאמענארבייטען מיט דער יודישער אגענטור. קיין אנדערע פארשלאגען זענען נישט אנגעבאר. מיר אקצעפטירען דעם שטאנדפונקט פון דער בריטישער רעגירונג, אז איהר פליכט איז צו שאפען די בעדינגונגען פאר דער יודישער נאציאנאלער היים.

דאס קען אבער געטון ווערען אין הסכם מיט דער באלפור-דעקלאראציע און דעם מאנדאט.

נאך ווייצמאנען רעדט יאקאבסאן, וועלכער שטרייכט אונטער, אז די מאנדאט-קאמיסיע האט זיך ארויסגעזאגט געגען פערהאנדלונגען מיט די אראבער, ווייל דאס איז געגען מאנדאט.

כאפעראטא אינטענדאנט פון תל-אביב'ער פאליציי

תל-אביב, 25 אויגוסט (יטא) דער העברעאישע פרעסע טיילט מיט, אז ראש מפלגות-אונטערהאלטונג בעת די אויגוסט-אונרוהען אין א"י. דער „דואר היום" פארערט צו פראטעסטירען געגען דער נאמענגעבונג.

כאפעראטא איז בעקאנט פון זיין יאר-פינדלוכער האלטונג בעת די אויגוסט-אונרוהען אין א"י. דער „דואר היום" פארערט צו פראטעסטירען געגען דער נאמענגעבונג.

הייד-רעהריגע גערעטעניש אין פוילען

וואַרשא, 25. אויגוסט. (וויפ) פון די לאנדווירטשאפטלוכע ארגאניזאציעס האבען מיר בעקומען די פראטעסטן ארישע בעדעלגונג וועגען הייד-ישהרונגען אראבע-ניש. ווייז איז געראטען וויפ פאראיאה-רען אין קאן נאר קלעקען — בי א שפאר-ואמען פערוועגרען — אויף עקספארט.

קארן אין צילוב'ן מרוקאנגיש ערגער גע-ראטען ווי פארא'אהרען. דאס גערעטע-ניש פון גערעש אין האבער — זעהר שלעכט, דעפטגלטלען פאשע אין הייד-ליעט, דעפטגלטלען אין דאס הייד-ישהרונגע גערעטעניש אין פוילען, לויט אפיציעלע קוועלען, נושט גוט.

מיליטער-דינסט פאר שילער פון די מיטעל-שולען

וואַרשא 25 (וויפ) עס ווערט בעטראכט א פלאן צו שאפען קורסען פאר מיליטערישער צוגרייטונג פון אלע גרופענער דריטער מדרגה. די פאבאראוועצעס מיט מיטעל-שול בילדונג, וועלען נאר דורכמאכען די דאזיגע קורסען נאר דינען אין די פאדכאראנזשע-שולען 5 חדשים.

צושניטען פון א צוג

(—) געלטען אין דער פרוה אין אונ-מער זשטאקאוויץ א צוג מיט דער גאנצער שנעלקיט אנגעפארען אויף א פויערוש פיהרל. וואס האט געפוהרט מולך אויף די זשטער-וואוינונגען. דאס פערד איז אויס'ן ארט דער'הרג'עט געוואר'ען. די פיהר איז צושטעטערט געוואר'ען אויף שטוקלער. דער 12-יעהריגער פיהר מען איז אין א שטערבלוכען צושטאנד אפגעפיהרט געוואר'ען קין קאלושעק.

די רעוואלוציע אין פערו געשאפען א מיליטערישע רעגירונג

ניו-יארק (ספעצ. צום „לאדז. טאג.") אין די הויפט-שטאט פון פערו אין לימאר האט די רעוואלוציע זיך זעהר פערשארפט. דער מלוכה-פרעזידענט איז אנטלאפען אויף א שיף. דער קאבינעט האט זיך אנגעגעבען אין דעמיסיע. עס איז געשאפען געווארען א מיליטערישע רעגירונג.

Kilińskiego 120

וויכטיג פאר דער יוד. בעפעלקערונג

פון דרום-דיגען טייל פון אונזער שטאט (שייבלערס ראיאן) וואו עס האט זיך געעפענט אנ'אפטילונג

קאצענעלזאנ'ס גן-ילדים

(פרעבעל אנשטאלט) און א מאדערנער 7-קלאסיגער שול מיט א רעגירונגס-פראג, וואס נעמט אויך אריין א גרויסער מאס העברעאישע לימודים און רעליגיע. — קינדער (פון 4 יאהר אין פרעבעל-שולע און פון 6 יאהר אין שולע) ווערען איינגעשריבען יעדען טאג פון 10—1 פארם. אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע

קילינסקיעגא 120

Kilińskiego 120

רומענישע רעגירונג דעצידירט אפצוהיטן די ארדנונג,

נישט אפשטעלענדיג זיך פאר קיין שום מיטלען—ערקלערט פרעמיער מאניו

דאס שטערט אבער נישט די קומיסטען ווייטער צו פיהרען זייער פאגראם-ארבייט. — ווייטערע רויבערייען, געשלעגען און אונטער צונדונגען אין בעסאראביען. — רומענישער גלחים-ארויסטריט פאר העצען צו פאגראמען

בוקארעסט, (יט"א) די יודישע צעטונג אין קלויזענבורג „אוישוועלעם" פערעפענטלוכט אנ'אונטערוויאו מוטן פרעמיער מוניסטער ה' יוליו מאניו. בעדורדענדיג די פראגע וועגען די לעצטע אנטסטמומטישע ארגרוהען, דאס ה' מאניו ערקלערט, אז עס און פול אויפגעריבען געוואָרען דער אומפאנג פון די ארגרוהען.

אנ'אויסערגעוועהנלוכער פאל איז נאר בארשא און דא איז, הוין די דרט אפיציעלע אויספארשונגען דורכגעפיהרט געווארען נאך אנ'אויסערשונג פון אנ'אבסאלוט נטראלער פערזאן וועלכע האט ערקלערט מאניו'ן אז עס זענען נישט געפונען געוואָרען קיין שום אויפרצונגערע בעוויזען, אז בארשא און ווירקליך אונטערגעצונדען געוואָרען. דורך אנדרוכטונגע ידיעות ווערט געשטערט די ארבעט פון דער רעגירונג בעם צורוקשטעלען די ארדנונג און לאנד די אנטיסעמיטישע ארגרוהען זענען ארויסגערופען דורך א קלען הפעל פערזאנען. לוים דער מעינונג פון פרעמיער איז דער אנטיסעמיטיזם איז די לעצטע יארען שטארק אפגעשוואכט געווארען און רומעניע. די רעגירונג איז עבנשלאסען אפצוהיטען די געזעל-שאפטלוכע ארדנונג, נישט אפשטעלענדיג זיך פאר קיין שום מיטלען. די דאזיגע מיטלען זענען שוין אונטערגענומען געווארען.

בוקארעסט, (יט"א)

די לעצטע צייט האבען די קומיסטען ווידער אנגעהויבען צו טעראריזירען די יודישע בעפעלקערונג פון בעלצער קרייז. אין דארף סטרדזיאווקא זענען שטארק צושלאגען, אין דערלאך בערובע געווען רב, די יודען אברהם שינפעלד, דויד שינפעלד, שלמה ווינסמאן און נערש סארזגורסקי. בי אברהם שינפעלד האבען די קומיסטען אנטערגעצונדען דאס פיר אויס'ן פעלד. דרי קומיסטען זענען בעפאלען דאס ווייב פון אויס'ן פעלד. דרי יאר שאול שטרמפסקי און אן אנדער פערוואונדעט מיט א רעוואלווער אין קאפ. די קומיסטען האבען געבונדען זיין פרוי און בערובע נישט הויז. וואס די קומיסטען האבען נישט געלענט מיט זיך מוטנעמען האבען זיי אנגעצונדען אין פערברענט. די יודישע בעפעלקערונג פון דארף האט זיך געווענדט נאך שטוצע צום יודישען פארלאמענטארישען קלוב אין בוקארעסט.

בוקארעשט (י. ט. א.) דער סי-גערטער געריכט האט בעשטעטיגט דעם בעשלוס פון פראקוראר וועגען ארעסט פון די אנטיסעמיטישע גלחים בעריני-דעי און דומיטרעסקו, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין חעצען צו דער באר-שער „שרפה". די ארעסטירטע האבען אפעלירט אבער דערווייל בלייבען זיי אין תפיסה.

פריערונג פון „מושב זקנים" אין פאביאניץ

פאביאניץ. (מעלעפאנוש) געל-מען נאכמומאנ און אויף דער קאפלומש נא גאס פארגעקומען א הגובת הבית פון א „מושב-זקנים". מומ'ן ארוגל-שנעדען דעם באגר דאס מען מכבד גע-ווען דעם רב ר' מעגדעלו אלטער. דער רב האט דאן געהאלטען א דרשה און געוואלט דערלאנגען דעם בוקעם, אז זי בעפאלען געווארען פון א הברה פאנא-מושע ווייבער, וועלכע האבען בי דער קרימטען ארויסגערונען דעם בוקעם. די קרימטען האט זיך בעת מעשה צווונגט ווי א קלען קינד.

פערזאמלונג פון דער טריקאטאזש-בראנזשע איז צענטר. סוחרים-מעראייו פיעטריקאווער 10.

(—) געלטען אויגער און אין לאקאל פון צענטרעלען סוחרים-פעראיין (פעט-ריקאווער 10) פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג פון דער טריקאטאזש-בראנ-ושע, און וועלכער עס האבען זיך בע-טייליגט טריקאטאזש • פאבריקאנטען, סוחרים און די הענדלער מיט טריקא-טאזש און די האלעס. די פערזאמלונג איז געפיהרט געווארען אונטער'ן פאר-זיץ פון פרעזעס פון דער סעקציע ד' קאסאווסקי.

די פערזאמלונג האט פעסטגעשטעלט אנ'אונגטוטלוכען פרוזז פאר אלע סוח-רים פון 9 זל. פאר א הילע מרוקאטאזש דער פרוז איז פערפלוכטענד פאר אלע מיטגלידער פון דער סעקציע.

צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיטעט פון 7 פערזאנען, וועלכע וועט אויסארבעטען דעם רעגולאמען פון דער סעקציע.

אויפפאדערונג

דאס פאר-פאלק, וואס האט געכטען, מאנטאג ד' 25. אויגוסט ה. י. ארויס-גענומען א טשעק פון דיסקאנטא-באנק לאדז, פיעטריקאווער 43 אויף 200 דאלאר אונטערגעשריבען דורך הרב יוסף פיינער אויפגעפאדער אפצוברענגען די די שלישית'ן. אין דער דערמאנטער באנק האט זיך דאס פאר פאלק ביים אפ-נעהמען דאס געלד מערערען אויס'ן נאמען פון אברהם לאם.

בעמערקונג: אלע בעווארענישען זענען געמאכט געווארען.

הרב יוסף פיינער

בית ספר עב"י

„יבנה" ציגעל-גאס 75

טעלעפאן 13-134.

די לייטונג פון דער שולע מעלדעט, אז איינשרייבונגען אין אלע קלאסען ווי אויך אין די פרעבעל-שולע אין Ao ווערען אנגענומען ביז'ן 2-טען סעפטעמבער. די קאנצעלאריע פון דער שולע איז טעטיג פון 9—2 נ.מ.

7-kl Szkola dla żyd. inteligencji (Zakła Frebłowski)

Kacenelson-Nachumow

ul. Pomorska 20 (tel. 183-40) Zapisy w g. 4—7 pop.

7-קל. שולע פאר קינדער פון יודישער אינטעליגענץ

און (פרעבעל-שולע) **קאצענעלזאן - נאחומאב**

פאמארסקא 20, טעלעפ. 183-40 (איינשרייבונגען פון 4—7 נאכמיטאג)

די שול-קאנצעלאריע נעמט אן איינשרייבונגען פון קנאבען און מעד-כען, וואס זענען איז שולצוואנג. אין פארבערייטונגס-קלאס (A) ווערען אנגענומען קינדער פון 5½ יאהר. אין פרעבעל-שולע (שפיל-שולע) קינדער פון 3—7 יאהר.

די אינטעריכטס-שפראך אין שולע, ווי אויך אין פרעבעל-שולע איז פוליש.

פיר קנאבען א פערגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אלע

פיר מעדכען למודי-קודש אונטער דער הנהלה פון ר' י. ב. קאַ-צענעלסאן. א ספעציעלער קורס פון טענץ, ריטמיק, פלאסטיק לויט'ן פראָג. פון טאנץ-שולען פיר קינדער אונטער פאכמ. לייטונג

פיר פיניש-שוואכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד געעפענט א

נאכמיטאג-שולע | ביז 50% ביליגער | נאכמיטאג-פרעבעל-שולע

שטאטיש טעאטער צענעלניאנא — 63 —

לעצטע גאסטראלן **ווילנער טרופע** אנס. מ. מזאה יאהר XV

היינט דינסטאג, ד. 26-טען אויגוסט, 8.45 אוועגד

„דער גולם" — פון — ה. לייוויק

מהר"ל	יעקב וויסליץ	טאדעאוש	שמחה נאטען
גולם	דניאל שפירא	מאנאך	יואל בערגמאן
שמש	מיכאל מעסינגער	אליהו הנביא	יעקב מאנסדארף
רביצין	רבקה גאמארסקא	משיח	דוד בירנבוים
דבורה'לע	אסתר גאלדענבערג	געקרייצטער	יעקב קורלענדער
תנחום	יוסף קאמען	דער גייסט פון גולם	
2-טער גולם	מנחם דיאמאנט	די געשטאלט פון טאדעאוש	

רעזשי און אינסצענ.: דוד הערמאן. מוזיק: הענעך קאן.

דער פאר-פערקויף פון בעשטעלונגס-בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון שטאטישן טעאטער פיעטריקאווער 74.

די „ווילנער" פאר די ארבייטער

די מוטגלוכער פונ'ם ראט פון די פראָפ. פערראינען פון די בראנזשעס: בעקלעידונג, פלייוישער, בעמוישע, טראנס-פארט, צוקערווארג, הויז-ווירטשאפט, מעמאל, קעלנער און האנדלעס-אנגע-שטעלטע קאנען בעקומען הנהה-בוילע-טען צו די פארשטעלונגען פון דער ווינ-גער טרופע, וואס ווערען געגעבען: שבת פרוה, שבת מומאנ און זונטאג נאכ-מומאנ. די בוילעטען זענען צו בעקומען אין לאקאל אויף בושעוישונגער 5.

א יודישע קעניגין פאר'ן רומענישען טראהן?

סענסאציאנעלער פלאנ, אז קעניג קארל האט בדעה חתונה צו האבען מיט זיין יודישער געליבטער, מאדאם ליפעסקו

— סענסאציאנעלע בעריכטען זענען אנגעקומען פון בוקארעשט ווענען קע-ניג קארל אין זיין יודישער געליבטע מאדאם ליפעסקו. קארל זאל האבען בעשלאסען חתונה צו האבען מיט זיין יודישער געליבטער, מאגדא ליפעסקו, מיט וועלכער ער האט יאהרען לאנג געלעבט, איידער ער איז צוריק געקו-מען קיין רומעניען.

עס ווערט אויך ערקלערט, אז קא-ראל'ס ברודער, פרינץ ניקאלאס, וועל-כער האט זיך לעצטענס פערליבט אין א געוויסער דאנעטי דומיטרעסקו האט אויך בדעה חתונה צו האבען מיט זיין געליבטער.

דער רומענישער פרעמיער, ה' מאניו איז געגען די פלענער און פערלאנגט, אז קעניג קארל זאל העלפען צו אנו-ווירען אנגעהויבען צו טעראריזירען די יודישע בעפעלקערונג פון בעלצער קרייז. אין דארף סטרדזיאווקא זענען שטארק צושלאגען, אין דערלאך בערובע געווען רב, די יודען אברהם שינפעלד, דויד שינפעלד, שלמה ווינסמאן און נערש סארזגורסקי. בי אברהם שינפעלד האבען די קומיסטען אנטערגעצונדען. דרי קומיסטען האבען זיך מוטנעמען האבען זיי אנגעצונדען אין פערברענט. די יודישע בעפעלקערונג פון דארף האט זיך געווענדט נאך שטוצע צום יודישען פארלאמענטארישען קלוב אין בוקארעסט.

בוקארעשט (י. ט. א.) דער סי-גערטער געריכט האט בעשטעטיגט דעם בעשלוס פון פראקוראר וועגען ארעסט פון די אנטיסעמיטישע גלחים בעריני-דעי און דומיטרעסקו, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין חעצען צו דער באר-שער „שרפה". די ארעסטירטע האבען אפעלירט אבער דערווייל בלייבען זיי אין תפיסה.

קעניג קארל'ס פרוי ענטלויפט מיט איהר זוהן

בוקארעשט. — אלע בעמיהונ-גען צו פערהינדערן אן שלום צווישען קע-ניג קארל און די פרינצעסין העלענע זיין געזעצליכע פרוי, זענען נישט גע-לונגען. זי וויל פון קיין שלום נישט וויסען, און אום מען זאל זי מעהר נישט מאטערען וועגען איבערבעטען זיך, איז זי צוזאמען מיט איהר זוהן אוועק פון סינאיא, צו די ברעגען פון שוארצען ים. דאס הייסט גאנץ איינפאך, אז זי איז ווייט אוועק פון איהר מאן דעם קעניג און האט איהם דערמיט בעווי-זען, אז עס קען צו קיין שלום נישט קומען.

צוליב דעם זענען בטל געווארען אלע פארבערייטונגען פאר דער קרוי-נונג פון קעניג קארל, ווייל מ'ן קען דאך נישט דורכפיהרען אזא צערעמא-ניע אהן א קעניגין.

לירן זיין גט מיט דער קעניגין העלענא קארל איז אבער איינגעשפארט און עס איז גאנץ מעגליך, אז ער זאל גאר אין גיכען פטור ווערען פון דער רעגירונג און זיך אליין ערקלערען אלס דיקטא-טאר פון רומעניען.

די קעניגין העלענא איז אפגעפאהרן פון בוקארעסט און זי פיהלט זיך זעהר אונגליקליך צוליב דעם קעניג קארל'ס לעצטען ארויסטריט. נאהענטע פריינד פון דער קעניגין ערקלערען, אז זי האלט אין איין ווייגען און קלאגען.

פריינד פונ'ם קעניגליכען פארל ער-קלערען אבער, אז דער קלאגג איז אנ'-אויסגעטראכטער און אז קעניג קארל און קעניגין העלענא זענען לעצטענס פריינדליך געגייגט איינער צום אנדערן און אז זיי עסען יעדען טאג זייער מי-טאג צוזאמען.

עס איז גאטירליך שווער צו זאגען, אויף ווי ווייט דער סענסאציאנעלער בעריכט וועגען קארלס חתונה מיט מאדאם ליפעסקו איז ריכטיג, אבער נעמענדיג אין אכט דעם אינטערוויו, וואס אנ'ענגלישער קארעספאנדענט האט געהאט מיט מאדאם ליפעסקו, אין וועל-כען זי האט זיך אויסגעדריקט, אז עס איז דא א מעגליכקייט, אז קעניג קא-ראל זאל ווידער אמאל פערלאזען רו-מעניען און קומען צו איהר, קאן מען שוין פערשטעהן, אז עפעס טוט זיך דארט און ווער ווייסט, מיט וואס דאס וועט זיך ענדיגען.

• • •

בוקארעשט. — אלע בעמיהונ-

Dr. med **M. Dawidowicz**

choroby wewnętrzne, spec. serca i płuc

powrócił

przyjmuje od 6—8 Sienkiewicza 3/5 i od 1—2 Lecznica „VITA"

א טיכטיגער פערקויפער

אדער פערקויפערין פון די מעבעל-בראנזשע ווערט געזוכט. אפערטען אין דער אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „מעבעל".

Z prawami gimnazjów państwowych

GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE

I. KACENELSONA

Cegielniana 28, tel. 151-79

מיט אנמעלדונגען פון שילער צום נייעם שול-יאהר טאג-טעגליך פון 9 ביז 2 פארמיטאג און פון 5 ביז 7 נאכמיטאג

די דירעקציע.

לאדז
25 אויגוסט 1930
זון אויפגאנג: 4.34
זון אונטערגאנג: 6.39
מאנטאג, א׳ אלול תר״ץ פ׳ שופטים

טאג-בראניק

ארבייטסלאזען-שטיצע

הייגנט, ינסטאג, בעקומען די שטיצע די דערצו בערעכטיגטע ארבייטסלאזע, יעמענס נעמען עס הויבען זיך אן מיט די אותיות G, H, I, J:
מיטוואך — K, L, Ł;
דאנערשטאג — M, N, O;
פרייטאג — P, R, S;
שבת — T, U, W, Z, Z.

מען שאצט שוין...

(ב) נעלמען האבען שוין אנגעהויבען ארבעטען אלע שאצונגס-קאמיסיעס פאר׳ן הכנסה-שטייער.

גרויל ענדע איבערלעבענישען פון א פערפידרט מיידעל,

וועלכע איז משוגע געווארען אויפ׳ן לאדזער פאבריקס-וואקזאל

(§) אויפ׳ן לאדזער פאבריקס-וואקזאל דאבען הגדרמער פערזאנען בייגעוואוינט זעהר א מראנישע סצענע. א יונגע פרוי האט דארט בעקומען א שגעון אנפאל צו אזהר איז ארויסגערופען געווארען די „גוטע הילף", וועלכע האט זי אפגעפיהרט אין שטאטישען זאמעל-פונקט, פון וואנען זי וועט בעזארגט ווערען אין משוגעים-הויז.

די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז די פרוי איז די 19-יעהריגע יאנינא מארנוקאווסקא. זי האט געוואוינט אין דארף יאנארנוצא, 6 קילאמעטער הונדערט לאדז.

אין די חדשים מאי, יוני, יולי דאט בייד דעם מוידעל׳ס עלטערן אין דארף געוואוינט דער לאדזער סטודענט סטא-נוסלאוו קאוואלעווסקי. קאוואלעווסקי האט דאס מוידעל געזאלט פערפירען און דערבייד צוגעזאגט מיט איהר חתונה צו האבען. ערשט, ווען ער האט זיך דערוויסט, אז דאס מוידעל איז שואנגער, האט ער אין מיטען דער נאכט פערלאזען דאס דארף, בלומר׳שט בדי „צו בעזארגען די פאפירען", וועלכע זענען גוילטיג צו דער חתונה.

ווען עס זענען אויעך טעג נאך אין דער פאצעט איז נישט צוריקגעקומען, איז דאס שוואנגערע מוידעל אויס-געשפעט געווארען פון אלע פוירים און איז לסיף ארויסגעווארפען געווארען פון דער הויז.

אחן א דאך איבער׳ן קאפ, איז יא-נינא געקומען קיין לאדז. דא איז זי רוכט האט דעם רעגולירונגס-אפמאך שוין בעשטעטיגט אין ל. נוימארק׳ן צו-ריקגעקעהרט זיין סוהר׳ישע עהרע.

* * *

די מעלאנגישע זאקען-פאבריק פון אונגאצי ניקיעל אויף זאלאדניא 16, האט אין אפריל ה. י. אפגעגעבען א בי-מע וועגען בעשטימען אזהר א „נאדזור". דער בולאנס האט זיך געשלאסען מיט 82.000 זל., דערגעגען בעטרעפט דער אונגעגער קאפיטאל 246.000 זל. צולוט דער גונסטיגער מיטגיג פון עקספערט אין ניקיעל׳ן בעשטימט געווארען א גע-ריכטס-אויפזיכט אויף 3 חדשים, ד ה. ביז׳ן 27. אויגוסט. אויצט זעהר אונגע-צ׳ן ניקיעל, אז ער וועט נישט קאנען דע-קען זיינע פערפליכטונגען אין די פולע 100 פראצענט, צולויב וואס ער האט בעקומען אנ׳ערלויבנוש פון האנדעלס-געריכט צו אונטערהאנדלען מיט די קרעדיטארען וועגען רעגולירען זיי אויף

70 פראצענט און פערלויף פון 2 יאהר אין דרי ראטעס.

* * *

אין יוני ה. י. אין ערקלערט געווארען אנ׳אויפארלאשטש אויף דער מאגיסטראט-פורמע „יצחק משערניאק אין שטו-לער" פון בעטרוקאוער 33. די באנק-ראטורטע זענען דערבייד געשטעלט גע-וואָרען אונטער פאליציי-אישער אויפ-זיכט.

אין יוני אין אין יולי ד. י. האבען די פורמעס פ י. ריזכערט אין דרשזוסלאוו לויבונסקי געבעטען דאס געריכט טען זאל די באנקראטורטע ארעסטירען, מחמת מיט עטלוכע טעג פאר׳ן שטע-לען זיי אונטער אנ׳אויפארלאשטש האב-בען משערניאק אין שטולער געקויפט בייד די דערמאנטע פורמעס סחורות, פאר וועלכע זיי האבען געגעבען וועק-לען, וואס זענען געגאנגען צום פרא-מעסט אין אז די באנקראטורטע האבען אויסגעשטעלט משעקען. אויף וועלכע עס איז נישט געווען קיין דעקונג. די בוטע פון די אנגרויפענע פורמעס אין בע-ריקזיכטיגט געווארען אין די באנקרו-טורטע סיהרים זענען אינגעזעצט גע-וואָרען אין ארעסט.

אויף דער לעצטער סעסיע אין בע-פראכט געווארען די בוטע פון ארזו. א. צימערמאן, וועלכער האט אלס בעפול-מעכטיגטער פון דער געפאלענער פורמע געבעטען ארויסגעבען די שותפים משער ניאק אין שטולער א גלייט-שיין. אין דער בוטע ווערט אנגעזוזען. אז די פורמע האלט שוין בים דורכקומען מיט די קרעדיטארען. די אינצינגע מניעה אין נאר דער פאקט, וואס משערניאק׳ן אין שטולער׳ן אין נאך נישט ארויסגעגעבען געווארען קיין גלייט-שיין. אין רעזולט מאס אין זיי ארויסגעגעבען געווארען א גלייט-שיין איף 1 חודש, ד. ח. ביז׳ן 22 סעפטעמבער ד. י.

צו אלע יודען אין לאדז!

וועגען היינטיגען אפצייכען-טאג פאר׳ן „קרן החלוץ"

טייערע ברידער.

צווישען די זהן וואס בייען אונזער הייליג לאנד, צייכענט זיך אויס אין די לעצטע יאהרען דער „הפועל המזרחי" — די רעליגיעזע ארבייטער, וועלכע ווידמען מיט א שטארקער מסירת-נפש אלע זייערע כחות בדי צו בויען ארץ ישראל אין גייסט פון אונזער הייליגער תורה.

אלס רעזולטאט פון דעם „הפועל-המזרחי" אין ארץ-ישראל ארגאניזירען זיך ביי אונז אין לאנד טויזענדער רע-ליגיעזע יוגנט-לייט אין דער ארגאניזאציע „החלוץ המזרחי" אין וועלכער זיי פארבערייטען זיך מיט א הכשרה רוחנית וואס איהר ציל איז: צו פערפאלקאמען אין ענטוויקלען די רעליגיעזע געפיה-לען אין וועקען די ליבע צו אונזערע הייליגע אוצרות אין מיט א הכשרה מקצועית, וואס איהר צוועק איז: צו לערנען אונזער יוגענד א פאך אין גע-וועהנען זיי אין ארבייט, דאס ווערט געטהון: אין די לאנדווירטשאפטליכע פערמעס אין אין די פערשידענע פאכ-מעניש אין ארבייטס-אינסטיטוציעס, וועלכע זענען געגרינדעט געווארען דורכן „החלוץ המזרחי". די דאזיגע חלוצים נאכ׳ן בעקומען די הכשרה פאהרען קיין ארץ-ישראל, בכדי צו בוי-ען דאס לאנד מיט זייער שווייס ברוח התורה והמכ׳ה.

די דאזיגע וויכטיגע און ריזיגע ארב-בייט פאדערט גרויסע געלד-מיטלען און צו דעם צוועק איז געשאפען געווארען א ספעציעלער פאנד א. נ. „קרן החלוץ המזרחי" וועמענס אויפגאבע איז: צו פינגאנסירען די פאכמענישע און גייס-טיגע הכשרה פון רעליגיעזען חלוץ ווי אויך מאטעריעל איהם אונטערצושטי-צען בעת זיין רייזע נאך ארץ-ישראל און אויך צו העלפען איהם דארט זיך איינארדנען.

ערמוטיגט יענע ארבייטער, וועלכע טראגען מיט שטאלץ די פאהן פון אונ-זער תורה אויף די פעלדער פון יהודה און ירושלים! שטארקט אונזער יוגענד — די רעליגיעזע חלוצים, וועלכע ריי-סען זיך צו פאהרען נאך ארץ-ישראל, בעוואפענט מיט א מעכטיג גייסטיגען און אונגעבראכענעם ווילען צו בויען אונזער היים אין גייסט פון אונזער טראדיציע און שפענדעט מיט א ברייטע האנד פאר׳ן „קרן החלוץ המזרחי".

החותמים לכבוד התורה ולכבוד ארצנו הקדושה:

חיים מרדכי ברונרוט רב אב״ד בציכנוב
יחזקאל ליפשיץ חונה פ״ק קאליש.
יחיאל יצחק רפופורט אב״ד בלוצק.
יעקב מאיר סגלוביץ חופ״ק דאנציג.
יעקב בהגאון מוהר זצ״ק ליפשיץ חופ״ק קאנין.
יצחק מאיר בורנשטיין אב״ד בגוסטינין
יצחק סרבריניק אב״ד בזקרוצים.
יצחק רובינשטיין אב״ד בווילנה.
ישראל הלוי בורנשטיין אב״ד בפלונסק
משה בהרה״ג ה״ג ר׳ שלמה זלמן אל-טערמאן ד״צ ומו״צ דק״ק סובלק.
נחום אש אב״ד בצנסטוכוב.
נחום נטע נוטקוביץ רב בגומבין.
שמואל הלוי בראט אב״ד בטומשוב און אנדערע.

ראדיא פראגראם

מיטוואך 26 אויגוסט

לאדז (233,8) 11.58–12.05 שעה צייכען 13.15—12.05 גראמאפאן פליטען מוזיק, 13.20—13.15 טעג-ליכר פראגראם ווי אויך קינד און מעטער רעפער-טואר, 16.15–17.10 „פליה רגע" 18–17.35 פארט-ראג פון קראקא —19–18 פאפולערער קאנצערט 19.20—19 מערשידענעס 19.30—19.20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער פארלעזען פון פראג-ראם אויף מיטוואך און קאמוניקאטען 19.45—19.30 שול קאמוניקאט פון פ.א.פ. —20—19.45 ראדיא פרעסע זשורנאל און שעה-צייכען פון הארשא —22—20 אפערע פון גראמאפון פליטען 22.15—22.— מצליטען (טר. פון הארשא) 22.15—22 וועטער, פאליציי, ספארט, ווי אויך פ.א.ט קאמוניקאטען.

70-יעריגער זקן פערגוואלדיגט

א 9-יעהריג יודיש-מיידעלע אויפ׳ן פעלד אין כאיני

אין כאינו אין פארגעקומען אנ׳אויס-סערגעזעהנליכער פערברעכען, וואס האט אויפגערודערט די גאנצע פאר-שטאט.

דאס 9-יעהריגע מוידעלע חנה׳לע גרוניז האט זיך געשפוצט אייגע אליין בים פלאצאט פון דער באהן. אין א גע-ווישען מאמענט אין צו איהר צוגעקו-מען עפיס אנ׳אלטמשטער אין איהר א גלעט געפון אויבער׳ן קעפעל. דערנאך האט ער איהר געגעבען צוקערקעס אין שאקאלאד, אז זי מיט אזרם א בוסעל מימזמען. דאס מוידעלע אין מומגעגאנ-גען מיט דעם נומען „זיידעשי" אין אין א מאמענט, ווען זי האבען זיך געלעגען אויפ׳ן פלאצאט אין אויבן אויפ׳ן פערלויף פון 2 יאהר אין דרי ראטעס.

* * *

אין יוני ה. י. אין ערקלערט געווארען אנ׳אויפארלאשטש אויף דער מאגיסט-פורמע „יצחק משערניאק אין שטו-לער" פון בעטרוקאוער 33. די באנק-ראטורטע זענען דערבייד געשטעלט גע-וואָרען אונטער פאליציי-אישער אויפ-זיכט.

אין יוני אין אין יולי ד.י. האבען די פורמעס פ י. ריזכערט אין דרשזוסלאוו לויבונסקי געבעטען דאס געריכט טען זאל די באנקראטורטע ארעסטירען, מחמת מיט עטלוכע טעג פאר׳ן שטע-לען זיי אונטער אנ׳אויפארלאשטש האב-בען משערניאק אין שטולער געקויפט בייד די דערמאנטע פורמעס סחורות, פאר וועלכע זיי האבען געגעבען וועק-לען, וואס זענען געגאנגען צום פרא-מעסט אין אז די באנקראטורטע האבען אויסגעשטעלט משעקען. אויף וועלכע עס איז נישט געווען קיין דעקונג. די בוטע פון די אנגרויפענע פורמעס אין בע-ריקזיכטיגט געווארען אין די באנקרו-טורטע סיהרים זענען אינגעזעצט גע-וואָרען אין ארעסט.

אויף דער לעצטער סעסיע אין בע-פראכט געווארען די בוטע פון ארזו. א. צימערמאן, וועלכער האט אלס בעפול-מעכטיגטער פון דער געפאלענער פורמע געבעטען ארויסגעבען די שותפים משער ניאק אין שטולער א גלייט-שיין. אין דער בוטע ווערט אנגעזוזען. אז די פורמע האלט שוין בים דורכקומען מיט די קרעדיטארען. די אינצינגע מניעה אין נאר דער פאקט, וואס משערניאק׳ן אין שטולער׳ן אין נאך נישט ארויסגעגעבען געווארען קיין גלייט-שיין. אין רעזולט מאס אין זיי ארויסגעגעבען געווארען א גלייט-שיין איף 1 חודש, ד. ח. ביז׳ן 22 סעפטעמבער ד. י.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט

—:0:—

נייע רעגולאציעס אין גלייט-בריף

(5) לעאן גוימארק, וועלכער בעזיצט אין קאנסטאנטין אויף לינקאווא 10 א טעקסטיל-פאבריק אין א געשעפט אין לאדז אויף דער נאס 6. שערפיען 1, דאט אין אקטאבער 1929 געבעטען טען זאל איהם שטעלען אונטער אנ׳אויפאר-לאשטש.. די בוטע אין מאטווירט גע-ווארען מיט דער שלעכטער קאגיונקטור אין דאס אפשטעלען די צאהלונגען פון א גאנצער ריהה אבנעהמער דער בע-געלוינטער פולאנס דאט דאן עגמחאל-טען 46.000 זל. אויף דער זייט פון די אקטיוען אין 56.000 זל. די פאסיוען. דאס גערעכט האט דערויבער לעאן גוי-מארק׳ן ערקלערט פאר באנקראט.

דעם 8. ה. ח. איז פערגעקומען א פערזאמלונג פון גוימארק׳ס קרעדיטא-רען, וועלכע האבען אקצעפטירט דעם פארשלאג פון בעל-חוב צו רעגולירען זיי אויף 10 פראצענט, אין צוויי יעהר-ליכע גלייכע ראטעס דאס דאנדעלס-גע-ריכט האט דעם רעגולירונגס-אפמאך שוין בעשטעטיגט אין ל. גוימארק׳ן צו-ריקגעקעהרט זיין סוהר׳ישע עהרע.

* * *

די מעלאנגישע זאקען-פאבריק פון אונגאצי ניקיעל אויף זאלאדניא 16, האט אין אפריל ה. י. אפגעגעבען א בי-מע וועגען בעשטימען אוהר א „נאדזור". דער בולאנס האט זיך געשלאסען מיט 82.000 זל., דערגעגען בעטרעפט דער אונגעגער קאפיטאל 246.000 זל. צולוט דער גונסטיגער מיטגיג פון עקספערט אין ניקיעל׳ן בעשטימט געווארען א גע-ריכטס-אויפזיכט אויף 3 חדשים, ד ה. ביז׳ן 27. אויגוסט. אויצט זעהר אונגע-צ׳ן ניקיעל, אז ער וועט נישט קאנען דע-קען זיינע פערפליכטונגען אין די פולע 100 פראצענט, צולויב וואס ער האט בעקומען אנ׳ערלויבנוש פון האנדעלס-געריכט צו אונטערהאנדלען מיט די קרעדיטארען וועגען רעגולירען זיי אויף

גרויל ענדע איבערלעבענישען פון א פערפידרט מיידעל,

וועלכע איז משוגע געווארען אויפ׳ן לאדזער פאבריקס-וואקזאל

(§) אויפ׳ן לאדזער פאבריקס-וואק-זאל דאבען הגדרמער פערזאנען בייגע-וואוינט זעהר א מראנישע סצענע. א יונגע פרוי האט דארט בעקומען א שגעון אנפאל צו אזהר איז ארויסגערופען גע-ווארען די „גוטע הילף", וועלכע האט זי אפגעפיהרט אין שטאטישען זאמעל-פונקט, פון וואנען זי וועט בעזארגט ווע-רען אין משוגעים-הויז.

די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז די פרוי איז די 19-יעהריגע יאנינא מארנוקאווסקא. זי האט געוואוינט אין דארף יאנארנוצא, 6 קילאמעטער הונ-דערט לאדז.

אין די חדשים מאי, יוני, יולי דאט בייד דעם מוידעל׳ס עלטערן אין דארף געוואוינט דער לאדזער סטודענט סטא-

זעלבסטמארד פון א יודישער מאניקיוזשיסטקע אין ווישניאוא-גורא

(—) אין ווישניאוא-גורא האט הינ-מיגען שבת באגיר א פאל, וואס האט אויפגערודערט דאס גאנצע דארף.

אין אינער פון די רעזורעס האט אין משך פון די זומער-חדשים געארבייט א יודיש מוידעל אלס מאניקיוזשיסטקע. דאס שעהנע מוידעל האט צוגעגעזיגען אין דער רעזורע א גרויסע קליענטעלע.

ס׳האבען זיך אויך געפינען א סך בעלגים, וואס האבען געוואלט צו פאנגען דאס הארץ פון דער סימפאטישער בלאנ-דינקע. איינעם פון די בעלגים האט טא-קו די מאניקיוזשיסטקע געשאנקען איהר ליבע. אין אוועגד דאט מען דאס פארל אפט געזעהען שפאצירען אויפ׳ן „רשפ-טאק", אין וואלד א.א.וו.

פערגאנגענעם שבת זענען די שכנים דערצוטערט געווארען פון א מורא׳דיג געוואלד. ווי ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, האט זיך די מאניקיוזשיסטקע געס׳מ׳ם.

ס׳איז באלד ארויסגערופען געווארען א דאקטאר, אין נאכ׳ן ערמוטלען איהר די ערשטע הילף, איז זי אין אנ׳אויטא אובערגעפיהרט געווארען קיין לאדז צו דער קראנקען-קאסע. אין א שווערען צו-שטאנד איז זי דערויף אפגעפיהרט גע-וואָרען אין שפיטאל ארין.

ווי מ׳איז זיך משער, איז די סיבה פון׳ם זעלבסטמארד די ליבע מיט איהר „רשפ-טאק", אין וואלד א.א.וו.

אנשטאט סחורה—שטיינער

ארעסטירט 2 פאסט-בעאמטע, וועלכע זענען סיסטעמאטיש בעגאנגען די גנבות

(וו) לאדזער סיהרים פלעגען ארויס-שיקען אויף דער פראוויניץ סחורות-פעק-לעך מיט דער באהן און די אדרעסאטען פלעגען בעקומען אנשטאט סחורות... שטיינער. דער אייספארשונגס-אמט האט אויצט ענדליך געפאקט די דאזיגע חברה-ליעט. דאס זענען די פאסט-בעאמטע פראנציושיק באיארעק און צירולסקי. זיי האבען די גנבות אויסגעפיהרט אויפ׳ן קאלישער וואקזאל און לאדז.

—:0:—

א מערקווירדיגע געשיכטע פון א בעריהמטען קאטוילישען גלח, וואס איז א יוד

אלס זעקס יעהריג יונגעל האט מען איהם אוועקגעריסען פון די עלטערן אין באלאניא, איטאליען, און איהם אפגעגעבען אין דער קאסע פון פילהארמאניע. דאס איז געווען מיט 72 יאהר צוריק און די גאנצע וועלט האט מיט דעם געקלונגען. — נאפאלעאן דער III האט זיך ארייגעמישט. — ער האט געוואלט אפ׳שמד׳ען זיין מאמע

II.

די קאטוילישע פרעסע האט געשריבען, אז דאס יונגעלע האט זיך געפרעהט

מען קען זיך לויבט פארשטעלען, אז אט דער שרעקליכער סקאנדאל האט אפ-געקלונגען אויבער דער גאנצער צווילי-זירטער וועלט. די צייטונגען און יונגע לענדער, וואס זענען נישט געשטאנען אונטער דעם פאפסט׳ס הערשאפט אדער אינגפלים, די גרעסטע בלעטער און פראנקרייך, דייטשלאנד און אמעריקא האבען שטארק אטאקירט די פאפסטלי-כע רעגירונג. אין דייטשלאנד האט א קריסט, פרידריך אלבערכט, אפגעדרוקט א בראשורע, וואו דער ריב פון דעם יודישען יונגעלע און אויסגעשטעלט גע-ווארען אלס ווארנונג געגען אלע פרייגד פון קאטאלוניזם און דייטשלאנד. און פראנקרייך האט אנאר א קאטוילישער גלח אפגעדרוקט א זאמלונג פון דאקו-מענטען און געבראכט בעווייזען אפילו פון קאטוילישע בוכער צו ווייזען, אז אזא קינדער-ריב איז געווען דער קאטוילי-שער רעליגיע. אבער די פאפסטלי-כע פרעסע האט געהאט די חוצפה צו שרייב-ען, אז דאס יודישע יונגעלע האט זיך

שפעטער האבען די זעלבע צייטונגען דערצעהלט, אז די טומער האט נאך אמאל בעזוכט אוהר קינד בים דער אינקווזיציע און דאס יונגעלע זאל האב-בען דערצעהלט, אז ווען די מאמע האט איהם דערזעהען האט זי בים איהם ארונ-טערגעריסען דעם צלם פון הארץ און גע-שרייגען: דו בוזט א יוד און א יוד מוזט שטארבען. אויך אבער, — זאל דאס יונ-געלע ווייטער האבען געזאגט, — האב-בען געשווייגען, אבער אין הארצען האב איך געטראכט: „דורך דיין׳ס נאמען בין איך א קריסט און א קריסט וועל איך שטאר-בען".

אט אזעלכע נארישקייטען, וועגען א ק׳ישעהריג קינד האבען די קאטוילישע צייטונגען זיך נישט געשעמט צו שרייב-בען.

נאפאלעאן דער דריטער מישט זיך אריין

דער שרעקליכער סקאנדאל האט נישט נאר ארויסגערופען א געוואלדיגע סענ-סאציע און פראטעסטען אין דער עפענט-ליכער מיינונג, נאר האט אויך בעוואי-גען עטליכע אינטראפעאישע רעגירונגען זיך ארייצומישען.

שפעטער האט מען אויהם גע-שמד׳ט און צוגענומען פון זיינע עלטערן. די קאטוילישע צייטונגען האבען אר-קלערט, אז דאס יונגעלע האט אפילו נישט געוואלט הערען פון אומקעהרען זיך צוריק צו זיינע עלטערן.

אין א קאטוילישער צייטונג „יונ-ווערן", וואס איז ערשינען אין בעלגיען, איז איינמאל אפגעדרוקט געווארען א ברוף פון יודישען יונגעלע. דאס הייסט, די צייטונג האט ערקלערט, אז דער ברוף איז געשריבען פון דעם קליינעם עדגארדא. אין דעם ברוף דערצעהלט ער, וויי אזוי זיין טומער איז איהם געקומען בעזוכען אין איז געפאלען אין אנמאכט. ווען זי האט איהם דערזעהען, איז ער שרייבט ווייטער, אז אויב זיין מאמע וועט נאך אמאל קומען צו איהם, וועט ער זיך בעהאלטען, בדי נישט צו הערען איהר ריידן און ער וועט זיך מאלען גלייך, ווי דאס וואלט צו איהם געפעלט א שטיק האלץ.

א 7-יעהריג יונגעלע זאל בעטראכטען זיין מאמע פאר א שטיק האלץ! עס זאל שווער זיך פארצושטעלען א גרעבערען יזראאיטישען לוגען אבער קאטוילישע צייטונגען האבען זיך נישט געשעמט אפילו נאך גרעבערע לוגענס צו שרייב-בען.

יידיש טעאטער אין פילהארמאניע

— גארוטאוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן

לעצטע גאסטראלען פון די ליבלינגס-ארטיסטען

ווערא קאניעווסקא פאול ברייטמאן

— פון —

היינט דינסטאג, ד. 26-טען אויענד

לעצטע אפשידס-פארשטעלונג

געזאנג! — געלעכטער! — הומאר! — טעניץ!

איצ׳ל קאזאק

אין 2 אקטען פון י. שטיינבערג, מוזיק פון ש. סעקונדע

ראלען: איציקל — ווי. קאניעווסקא, וואלאדיא — פ. ברייטמאן

פאלגענדע נומערן ווערען געזונגען:

טשיריי בירי באם, גוד צייט אמעריקא, גלייכע רעכט, הויב די פיסלעך, אזי די ליבע, שערקעלע ליובע מיין, ווי ליבע דארט איז גליק, רוסישער באר, פלה בעזינגען, טאנגא—דזשאז, הוראַ פאר אמעריקא

ס׳נעמט אנטייל לויט א. ב. פרויזען: בעזמאן, דיכטענבערג, ליבראווסקא, נערה, און פאדערמאן.
מענער: צריעל. באלבירסקי, חאמבורגער, הערשקאוויטש, נייהויז, ראקאר. דיריגענט: ל. זעלמאן
אין די פאַרשט. בעטייליגט זיך דער ניי-אנגאזשירטער ארטיסט מ. הילסבערג
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

ראדזער מזל-אמזער אין פילהארמאניע

אין דער לעצטער וואך פון דער לעצטער פארשטעלונג פון דער ווערא קאניעווסקא פאול ברייטמאן אין דער פילהארמאניע האט אויפגעטראטן אין ראלע פון אן אמזער אן אלטער יודיש מזל-אמזער, ווי אויך אן אלטער יודיש מזל-אמזער אין

לאָדזער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

דער פראָגער צוזאַמענפאָהר

דער „אַלט" צוזאַמענפאָהר פון די רעגיעראָנסלייטער, וואָס אין לעצטנס פאַרגאַנגענעם יאָר האָט אונז צום מוסלמען מעל געשיקט לערנען די צוויי פשומ'ע און זעהר וויכטיגע הוריפּמ־אמת'ן.

ראשית, אַז די הערשע און פראָזאָ־אישע ווירקלוכקייט קאָן קיינמאָל נישט דערגרייכן דאָס פאַרנעהם פון דער בע־פלוגעלטער פאַנטאַזיע. די מיושב'דיגע און פאַרגאַנגענע פאָליטיקער זאָגען דאָ־רובער נישט פאַר קיין וועלט־צושטאָ־רערישע געשעהענישן, וועלכע קומען געוואָהנליך נישט פאַר און זיי ווערען פעסער אויף דער אָנטויקלונג פון דער אַקציע, וואָס זיי אַליין האָבען אָנגעהויבען וחשנית, אַז עס און פיל לעכטער הונדערט מאָל צו קרוטקוקען און אַנ־צוזען די הסרגיות פון דעם, וואָס אַנדערע מען, אינדער אַליין אויפגעטון עפּעס ממשות'דיגעס. די פאַרגאַנגענע און מיושב'דיגע פאָליטיקער ווייזען דע־ריבער קיינמאָל נישט אָן, אַז זיי זענען אַזוי זיכער אין די נייע וועגען און רול־מגנען, אויב מ'האָט זיי פריהער נישט גוט דורכגעשראַכט מיט ישוב הדעת און זיי נישט פאַרגעברעט...

די רעוויזיאָנסמען זענען געגאַנגען מיט פראָג מיט דער גאַנצער זיכערקייט, אַז זיי וועלען אַנגעמען די וועלט — פאַרשטעהט זיך די ציוניסטישע. מיט אַ פאָר וואָכען צופריהער האָבען זיי שוין דערצעהלט די גאַנצע וועלט, וועגען דעם רוזיגען פאַנאַדערוואַקס פון ווער פאַרמע. זיי האָבען דערצעהלט, אַז דער צוואַמענפאָהר וועט פאַקטיש אַן אַ ציוניסטישער קאָנגרעס. און אָט קאָן מען אַרעם פאַסטשטעלען, אַז דאָס אַליין האָט זיך נעעקשט אויפגעהויבען און נישט אויסגעלאָזט. בלי ספק האָבען די געשעהענישן אין ארץ ישראל און די הגיה־מוזרמלעך און ביטערע מעשים פון דער קאָמפּאַניע פאַסקילד • שולס אַרענגעפרעגט פול שטוישונג און פאַר־בוטערונג צווישען די יודישע רעהען, און אַלס צטכן פון פראָטעסט כאַפּען זיי זיך צו די שאַרפסטע און שטאַרקסטע ווערטער און מעטאַרען. און אַז בראש פון רעוויזיאָנזס שטעהט ווירקליך אַ זעהר בערטשעדיג דונאַמישע פּערזענ־ליכקייט, וועלכע ציהט צו זיך צו און דאָס צוטרוי — און נישט קיין וואַגרעי, וואָס די לאָזונגען רעוויזיאָנס־מישער צוזאַ־מענפאָהר. אַ חרפה צו זאָגען: ער האָט פאַקטיש גאָרנישט געגעבען. דער צו־זאַמענפאָהר האָט בשום נישט געהאַט קיין פּוועגונגס • פּרעדיט, שוין אָפּגע־דרעט פון פה און קראַפט צום פלוהען. געוויס זענען פאַרהאַן געהיטע רעזאָ־לוציעס, אָבער אין דעם פאַל רוקט זיך שוין דער עניין אַרויס פון אַ'אָבייעד־ווער אָפּשאַצונג, און פערלירט אינ־גאַנצען זיין אינטעלעקטועלע בערייטקייט. דאָס וואָס עס הערט בסוד סודות פע־שלאָסען פון דער מאָנספּיראַציע, געהט אינז, מעגשען מיט אַ'אָפּעגער האַנד־לונג. גאַנץ וועניג אָ. אַז אַזאַ קאָנספּי־ראַציע וואָלט געהאַט דאָס חשק צו מאַ־כען אויף אונז אַ'אינערפאַל פון הונ־מען, וואָלטען מיר זיך נעעקשט פערטיי־רונגען. וועגען „געהיימע" עוועגונגס מען מראַכט מען נישט און מען רעדט נישט. אין די פערעפעגטליכטע רעזאָלו־ציעס זעהט מען די אַלטע קרוטיק, וואָס אין אַבסאָל נישט ריכטיג, און דאָס בסאָל, וואָס אין שוין יאָ ריכטיג אַנגע־קענען אַפילו די „רעגירונגס • פאַר־טייען.

פון אַזאַ קרוטיק קומט נישט שטענ־דיג אַרויס דאָס אַ פּאָזיטיוועס און פּאָזיטיוועס עפּעס און אַנטוויקלונגען האָט דער רעוויזיאָנסמישער צוזאַמענפאָהר נישט געגעבען.

און לאָמיר זאָגען דאָס אמת, אַז דאָס דאָס ענטוישט מערער פון אונז ציוניסט, וועלכער האָט זיך פאַרט געמראַכט, אַז „מפּראַ תצא תורה".

אָט דער דאָזיגער מאַנגעל און דע־גוזיע האָט גאָר און אין פאַל געגעבען אַ גוצלוכען רעזולטאַט. מיר מעגען דאָ די נעפאָהר וועגען דעם, אַז די רעוויזיאָנסמישע אָרגאַניזאַציע זאָל זיך נוט אָפּרעטען פון ציוניסטישען אָרגאַניזם; עס און זעהר גוט, וואָס מ'האָט אַביסעל אָפּגעשנומען די פלוגעל פון די „שאַרפ־מאַכער'ס". און עס און נישט בעשטאָ־טען געוואָרען צו שאַפען אַ בעזונדערע אָרגאַניזאַציע. נאָמורלוך און נישט אַזוי לעכט אויפצושטעלען אַ קאָנקורענץ • פאַרטיי, וואָס זאָל רעוואָלוציאָנירען מיט דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. דאָס יודישע פאָלק האָט שוין אַגב די גע־שוכטלוכע ערפאַהרונג, אַז זענע סעש־שעס ווערען פערטרעטענט און אָפּגע־ראַרט, און אָפטמאָל פאַלען זיי אינגאַנ־צען אַראָפּ פון'ם שטאַם.

אין דער געשיכטע פון דער רוסישער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג זענען בע־קאַנט נישט וועגען גוסטליכע, וועלכע זענען אויך פערבאַפּט געוואָרען פון דער רעוואָלוציאָנערער שטימונג און זיי האָ־בען צוגעלוב דער רעוואָלוציאָנערער אַ־דעע מקריב געווען זייער גלחישע כו־מאַכע און שוועק אין פאָלק פּרעדיגען אָנשטאָט רעלינגע — סאָציאַליזם.

אַנדער אַזאַ אין אויך געווען דער רוסישער פּאָפּ גאַפּאָן, וועלכער האָט תחילת געהאַלטען, אַז דער צאַר אַלען אין נישט שולדיג און דער רעאַקציע, נאָר זענען מוגנסטאָרען, וואָס גאַרען אויהם אָפּ און אַז ווען דאָס פאָלק זאָל נעהן צום צאַר אַלען און אויהם דער־צעהלען זענע צרות וועלען זיך דעם צאַר אָפּגעבען די אויגען און ער וועט געבען דעם פאָלק פריהייט.

גאַפּאָן האָט אָרגאַניזירט אַזאַ „געהן פון פאָלק צום צאַר אַלען". ער האָט צוגעפאָלקלעבען פון די פאַטערבורגער וואָרען אַרבייטער מיט זייערע פרוי־ען און קינדער, געגאַנגען זיי אין די הענד הייליגע בילדער. אַלען האָט ער זיך געשטעלט און דער שפּיץ מיט אַ צלם און האַנד און געפיהרט דאָס פאָלק צו נוקאַלאַי'ס פּאַלאַץ.

דאָס אין געווען דער הוסטאָרישער 9 יאַניאַר פון 1909, וועלכער האָט זיך אויסגעלאָזט מיט דעם, וואָס דאָס פאָלק אין בייַ נוקאַלאַי'ס פּאַלאַץ בעגעגנט געוואָרען מיט קוילען פון די צאַרישע קאָזאַקען אין וישאַראַמסקי. ס'זענען גע־פאַלען גע'הרג'עטע אין דאָס פאָלק אין זיך צוקאָפּען אין שוישרעק.

ערשט דאַן האָט זיך גאַפּאָן אַלען אויך אויבערצייגט, אַז דער צאַר אין נישט בעטער פון זיינע מיניסטאָרען — אין אפשר נאָך אַרגער.

שפּעטער האָט זיך אַרויסגעוויזען. אַז גאַפּאָן — דער פּאָפּ אין סאָציאַליסט דונט נאָר אין רוסישער „אָכראַנע" אַלס פּראָוואָקאַטאָר.

די סאָציאַליסטען האָבען אויף גאַ־פּאָנען בעשטימט אַ רעוואָלוציאָנערען גערילאַ, אָבער איינער דאָס נערילאַ אין זיך צוגעפּלעקטען דאָס אין אַנוויזונגען אין דער שפּיץ פון דיי „רע־וואָלוציאָנערע דרוזשינע" בייַ דיי „רע־גירונגס • פאַר־טייען". ס'זענען גע־פאַלען גע'הרג'עטע אין דאָס פאָלק אין זיך צוקאָפּען אין שוישרעק.

אין דער געשיכטע פון דער רוסישער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג זענען בע־קאַנט נישט וועגען גוסטליכע, וועלכע זענען אויך פערבאַפּט געוואָרען פון דער רעוואָלוציאָנערער שטימונג און זיי האָ־בען צוגעלוב דער רעוואָלוציאָנערער אַ־דעע מקריב געווען זייער גלחישע כו־מאַכע און שוועק אין פאָלק פּרעדיגען אָנשטאָט רעלינגע — סאָציאַליזם.

אַנדער אַזאַ אין אויך געווען דער רוסישער פּאָפּ גאַפּאָן, וועלכער האָט תחילת געהאַלטען, אַז דער צאַר אַלען אין נישט שולדיג און דער רעאַקציע, נאָר זענען מוגנסטאָרען, וואָס גאַרען אויהם אָפּ און אַז ווען דאָס פאָלק זאָל נעהן צום צאַר אַלען און אויהם דער־צעהלען זענע צרות וועלען זיך דעם צאַר אָפּגעבען די אויגען און ער וועט געבען דעם פאָלק פריהייט.

גאַפּאָן האָט אָרגאַניזירט אַזאַ „געהן פון פאָלק צום צאַר אַלען". ער האָט צוגעפאָלקלעבען פון די פּעטערבורגער וואָרען אַרבייטער מיט זייערע פרוי־ען און קינדער, געגאַנגען זיי אין די הענד הייליגע בילדער. אַלען האָט ער זיך געשטעלט און דער שפּיץ מיט אַ צלם און האַנד און געפיהרט דאָס פאָלק צו נוקאַלאַי'ס פּאַלאַץ.

דאָס אין געווען דער הוסטאָרישער 9 יאַניאַר פון 1909, וועלכער האָט זיך אויסגעלאָזט מיט דעם, וואָס דאָס פאָלק אין בייַ נוקאַלאַי'ס פּאַלאַץ בעגעגנט געוואָרען מיט קוילען פון די צאַרישע קאָזאַקען אין וישאַראַמסקי. ס'זענען גע־פאַלען גע'הרג'עטע אין דאָס פאָלק אין זיך צוקאָפּען אין שוישרעק.

אין דער געשיכטע פון דער רוסישער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג זענען בע־קאַנט נישט וועגען גוסטליכע, וועלכע זענען אויך פערבאַפּט געוואָרען פון דער רעוואָלוציאָנערער שטימונג און זיי האָ־בען צוגעלוב דער רעוואָלוציאָנערער אַ־דעע מקריב געווען זייער גלחישע כו־מאַכע און שוועק אין פאָלק פּרעדיגען אָנשטאָט רעלינגע — סאָציאַליזם.

אַנדער אַזאַ אין אויך געווען דער רוסישער פּאָפּ גאַפּאָן, וועלכער האָט תחילת געהאַלטען, אַז דער צאַר אַלען אין נישט שולדיג און דער רעאַקציע, נאָר זענען מוגנסטאָרען, וואָס גאַרען אויהם אָפּ און אַז ווען דאָס פאָלק זאָל נעהן צום צאַר אַלען און אויהם דער־צעהלען זענע צרות וועלען זיך דעם צאַר אָפּגעבען די אויגען און ער וועט געבען דעם פאָלק פריהייט.

גאַפּאָן האָט אָרגאַניזירט אַזאַ „געהן פון פאָלק צום צאַר אַלען". ער האָט צוגעפאָלקלעבען פון די פּעטערבורגער וואָרען אַרבייטער מיט זייערע פרוי־ען און קינדער, געגאַנגען זיי אין די הענד הייליגע בילדער. אַלען האָט ער זיך געשטעלט און דער שפּיץ מיט אַ צלם און האַנד און געפיהרט דאָס פאָלק צו נוקאַלאַי'ס פּאַלאַץ.

דאָס אין געווען דער הוסטאָרישער 9 יאַניאַר פון 1909, וועלכער האָט זיך אויסגעלאָזט מיט דעם, וואָס דאָס פאָלק אין בייַ נוקאַלאַי'ס פּאַלאַץ בעגעגנט געוואָרען מיט קוילען פון די צאַרישע קאָזאַקען אין וישאַראַמסקי. ס'זענען גע־פאַלען גע'הרג'עטע אין דאָס פאָלק אין זיך צוקאָפּען אין שוישרעק

א שיקסע וואַרפט איהר אונגעזעצליך קינד פאַר חזרים, וועלכע פרעסען עס אויף

די פויערים פון דארף ווילען איבער דער מערדערישער פרייליין-מוטער אויספהרען א „בלאפסקא סאנד"

(§) דער פויער אנטאָני קאַטשמאַרעק פון דאָרף סטאַראָווא גורא, בײַ לאָדז, האָט געלאָזט בעטערקס, ווו אויבער'ן הויף לויפט אַרויך א חזיר מיט א פּער פלוטונטער רולע און לויפט אַרונטער הינטער'ן שטאַל דאָ האָט קאַטשמאַרעק מיט שרעק בעטערקס, אז דאָס חזיר האָט צוריסען אויף שטיקלעך א קער פּערל פון א קינד... צו דער „סעורה" זײַנען דאָס חזיר צו הילף געקומען נאָך אַנדערע חזירים.

אויסער זיך פון דער גרויליקער ענטדעקונג האָט דער פויער מיט א קלאָגי צע אויעקגעטריבען די חזירים פון'ם קינדערישען קערפּערל, פון וועלכען עס איז געווען געבלוטיגן סך־הכל א צוריסען בלוטיג פלעק...

דער פּאָליצײַ־קאָמענדאַנט פון לאָדזער האָט אונטערגענומען אַנ'אויספאָרשונג, וועלכע האָט אויפגעדעקט סענסאַציאָנע לע אומגעלעמטען:

עס האָט זיך, נעמלעך, אַרויסגעוויזען, אז א דאָרפישע שיקסע, די 25־יעהריגע מאַריאַנאַ וולאַדאַרטשיק, האָט זיך פערליבט אינ'ם זהזן פון א פערמעגלעכן לאַנדווירט, פון וועלכן זי האָט געבויערן אַנ'אונגעזעצליך קינד. דרײַ טעג נאָך דער געבורט האָט דאָס פרייליין־מוטער אַרויסגעטראָגען אויהר זיהנדעלע הינטער דער סטאַדאָלע אַרומטער און עס צוגעוואָרפען פאַר־די חזירים.

די מעשה האָט צווישען די פויערים פון דאָרף אַרויסגערופען אַזא צאָרן, אז זיי האָבען די מערדערישע מוטער געוואָלט מיט'ן אויסגעמוטען דאָס „בלאָפּסקע סאַנד".

זי איז געוואָרען אַרעסטירט.

—:0:—

צוגאַב־פּאַבאַר פון 1909

(ב) הינטמיגען דאָנערשטאָג וועט אויף קאַשטשושקי 21 אַמטערען א צוגאַב־פּאַבאַר־קאָמיסיע פאַר'ן יאָהרגאַנג 1909 אין עלטערע, אויב זיי האָבען נאָך נישט רעגולירט זייער בעצוהלונג צום מיליטער.

העברעאישע פאַרלעזונג אין „מרכז עברי"

שבת אין אין לאָקאַל פון דער ציון. אַרג. (צעגעלגיאַנע 4) פאָרגעקומען א רעפעראַטישע פאַרלעזונג פון „מרכז עברי".

פאַר'ן אָנהויב פון דער פאַרלעזונג רעט ה' ש. לובעל אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן יאָהר־צײַט פון די בלוטיגע אַב געשעהענישען אין ארץ ישראל געהאַלטען א קורצע רעדע וועגען די העלדישע יודישע חלוצים, וואָס זײַנען געפאַלען אין קאַמף פאַר דער פערטידיגונג פון יודישען ישוב און כבוד פון יודישען פאָלק. די פערזאַמעלטע בעגעהרען דעם אָנדענקען פון די קרושים דורך אויפשטעהען פון די ערטער.

דערויף האָט געהאַלטען א געלעגענעם רעפעראַט אין דער העברעאישער שפּראַך סטודענט ישראל קראַן אויף ד. פ.: „די יסודות פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין ארץ ישראל". דער פרעלעגענט קומט צום אויספיהר, אז אין ארץ ישראל מוז געפיהרט ווערען א אונמענסיוויז לאַנדווירטשאַפט, פרי צו ערמעגלעכען א גרויסע עליה פון פּראָדוקטיוויע שלעמענטען.

שטיצט

דעם „קרן החלוץ המזרחי"

פערזענליכעס

(ב) דער פערטרעטער פון שמאָט־סטאַראָסטאָ ה' ראָשיצקי אין צוריקגע קומען פון אירלאַנד אין שיין אויבערגע נומען זיין אַמט.

— דער לומער פון זלכערדיטס־אַמט בײַ דער שמאָט־סטאַראָסטוואָ ה' פ. דע גנים האָט אָנגעהויבען זיין אורלויב

7. סעפּטעמבער

וואהלען אין רודא־פּאַביאַניץ

די שמאָט־ראַט • וואָרלען אין רודא־פּאַביאַניץ זעגען ענדגולטיג בעשטימט אויף 7. סעפּטעמבער.

אויסשטעלונג „1920"

אין לאָדז ווערט די מעג געעפענט אַנ'אויסשטעלונג „יאָהר 1920", וואָס ווערט פאַרשטעלען די וואָרען פון דער פּוי לישער ארמעע אין קאַמף מיט די בעל־שעוויקעס.

אונערהערט־דרייסטער גנבה אויף זומער־וואוינונג

דעם לאדזער אינזשיניער ראזענפעלד, איינגעשלעפערט און איבערגעלאזט איז איין העמד

אין דאָרף סאַנשעמשנאַ, הונטער אַנ'דזשעיוב, וואוינט אויף דאַטשע דער לאָדזער אינזשיניער יעזשי ראָזענפעלד מיט זיין פאַמיליע. מורא האָבערנע פאַר א גנבה אין זיין לאָדזער וואוינונג, האָט אונזש. ראָזענפעלד מומגענומען אויפ'ן דאָרף אַרויס די נאַכצײַט ווינטער־וועש, ווי אויך די פיעערס.

עהערגעלמען, ווען די פאַמיליע ר. האָט זיך געלעגט שלאָפען, לאָזענדיג אָפען דעם לופטשוץ אין שלאָף־צימער, אין מיט זיי געשעהען אַנ'אויסטערלי שער פאַל. זיי זעגען געשלאָפען מיט א שטיינערנעם שלאָף בין ציטערנעם אין דרויסען מאָג אַרײַן.

די שכנים האָבען פאַרגעפיהלט, אז דאָ האָט עפּעס פאַסירט אַנ'אומגלוק. ווען זיי זעגען אַרײַן אין אונזשיגער'ס דירה, אין די מיר געשוואָרען אָפען, אין דער קוך אין געלעגען א שלאָפענדיגע די דינסט.

אין שלאָף־צימער זעגען נאָך געלעגען דער הער אין די פרוי ראָזענפעלד, וועלכע עס אין אונגעליך געשלאָפען אויפצו וועקען פון שלאָף. בלויז דאָס 1־יעהריגע קינד פון די ראָזענפעלדס אין אויפגע קומען פון'ם רעש־אין טומעל פון די מעזעגען, וואָס זעגען זיך צוזאַמענגעלאָפען.

די אונטערגענומענע אויספאָרשונג האָט דאָס פעסטגעשטעלט, אז דאָס געבוירט האָט דאָס פרייליין־מוטער אַרויסגעטראָגען אויהר זיהנדעלע הינטער דער סטאַדאָלע אַרומטער און עס צוגעוואָרפען פאַר־די חזירים.

די מעשה האָט צווישען די פויערים פון דאָרף אַרויסגערופען אַזא צאָרן, אז זיי האָבען די מערדערישע מוטער געוואָלט מיט'ן אויסגעמוטען דאָס „בלאָפּסקע סאַנד".

זי איז געוואָרען אַרעסטירט.

—:0:—

צוי מיליטערישע איבונגען

ווער דאַרף זיך היינט צושטעלען?

אין פּ. ק. אי „ציוב" (יעזשי־נאַס 2) דאַרפען זיך היינט צושטעלען די אונ־טער־אָפיצירען פון יאָהר 1899, 1909, 1902, 1909, 1905 און 1906 פון פעלד ארטילעריע, שווער־ארטילעריע און שטרעגאָווצעס פון יאָהרגאַנג 1904 פון פעלד־ארטילעריע, בערג־ארטילעריע, שווער־ארטילעריע און שווערסטע ארטילעריע, וועלכע האָבען בון אויצט נישט דער דאַלמען גאַנגעמליכע קאַרטע פון וואַלאַניאַ'ס און וואָרען אין שטח פון פּוחרט און שפּומאַל „אַנגע טאַריע".

געגען פאָטער און צוגיפגעשטעלט גע וואָרען א פּאָליצײַאישער פּראָטאָקאָל פאַר אַרויסשפּרונגען פון געהערגען טראַמוויי אין נישט אַכטונג געבען אויפ'ן קונד.

פאַטאַלער שפּרונג פון טראַמוויי

א קינד איבערגעפאהרען א פוס און גענען פאטער צוזאַמענגעשטעלט א פּראָטאָקאָל

(§) געכטען אַרום 2 נאָכמיטאָג און אהיינגעפאָהרען מיט'ן טראַמוויי נומער 1 דער קרוסט אַנטאָני נישוויאַדאָמו (בזשעזשינער 116), וועלכער האָט געפיהרט בײַ דער האַנד זיין 7־יעהריגע קינד. ווען דער טראַמוויי איז פאַרבײַ געפאָהרען נישוויאַדאָמי'ס וואוינהויז, האָט דער קרוסט זיך געוואָלט אַנבערעגען צום איין איהר צוריקצוגעהן א שטופּעל וועג — אין א שפּרונג געמען מיט'ן זיהן אונטער'ן אָרעם פון געגענדיגען טראַמוויי. בעת מעשה האָט ער אָבער אַרויס־געלאָזט דאָס פעסטגעשטעלט אז קאַזשאַנעק'ס בעהויפּטונג איז א לי־גען פון אַנדויב בין'ן סוף, צילוב וואָס ער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען פאַר שאַ דענען דעם גימען נאָמען פון פּוילישען געזעץ.

דעזערטערען פאַר'ן געריכט

כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס איז לאדז

(§) דער זעלבער יונגער קאַזשאַנעק האָט זיך אָפּגעשטעלט מיט זיין פולק־דבר יאָ פּאַס און בײַדע זײַנען אין מי־טען דער נאַכט געלט געוואָרען פון די קאַשאַרען. דערנאָך האָבען זיי זיך אַרו־בערגעפעלט לען דעמשלאַנד. אין 2 יאָהר אַרום, אין מערץ ד. י., איז קאַ־ושאַנעק געקומען אין פולק אַהיים און זיך צוגעשטעלט אין פולק אַרען. אז מען האָט איהם געפרעגט, פאַרוואָס ער איז אַנטלאָפען, האָט קאַזשאַנעק ערקלערט, אז דערצו האָט אים געצוואונגען דער קאַפּראַל מעלקא, וועלכער פלעגט איהם שלאָגען מיט א שטעקען אויבער'ן קאָפּ. צוגעשטענדיג: „מוזט פערפוילט ווערען אין מילוטער".

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט אז קאַזשאַנעק'ס בעהויפּטונג איז א לי־גען פון אַנדויב בין'ן סוף, צילוב וואָס ער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען פאַר שאַ דענען דעם גימען נאָמען פון פּוילישען מילוטער און פון פּוילישען

שטיצט

דעם רעליגיעזען „חלוץ"

„פּוילע וויצו" מיט טעלעפאָן־אַלאַרמען

צו פּאַליצײַ און דאַקטוירים

די קאָמראַלע פון דער טעלעפאָנישער צענטראַלע אין לאָדז האָט בעקומען א סך אָנקלאָגעס פון אָבאָנענטען, אז זיי ווערען דורך אונבעקאַנטע לאָבזעס פערד געזונדעלט דורכ'ן טעלעפאָן. מע־רערע דאָקטוירים האָבען זיך בעקלאָגט, אז זיי ווערען טעלעפאָנישע אַרויסגערופען צו פלוטער־שטע פּאַציענטען... אויך די פּאָליצײַ און פּרוטאָקאָל פּורטעס בעקע־מען פאַלשע טעלעפאָנישע אַלאַרמען.

פּאָליצײַ האָט אונטערגענומען אַנ'אויספאָרשונג, וועלכע האָט אויפגעדעקט סענסאַציאָנע לע אומגעלעמטען:

עס האָט זיך, נעמלעך, אַרויסגעוויזען, אז א דאָרפישע שיקסע, די 25־יעהריגע מאַריאַנאַ וולאַדאַרטשיק, האָט זיך פער־ליבט אינ'ם זהזן פון א פערמעגלעכן לאַנדווירט, פון וועלכן זי האָט געבוי־רען אַנ'אונגעזעצליך קינד. דרײַ טעג נאָך דער געבורט האָט דאָס פרייליין־מוטער אַרויסגעטראָגען אויהר זיהנדעלע הינטער דער סטאַדאָלע אַרומטער און עס צוגעוואָרפען פאַר־די חזירים.

די מעשה האָט צווישען די פויערים פון דאָרף אַרויסגערופען אַזא צאָרן, אז זיי האָבען די מערדערישע מוטער גע־וואָלט מיט'ן אויסגעמוטען דאָס „בלאָפּסקע סאַנד".

זי איז געוואָרען אַרעסטירט.

—:0:—

צוי מיליטערישע איבונגען

ווער דאַרף זיך היינט צושטעלען?

אין פּ. ק. אי „ציוב" (יעזשי־נאַס 2) דאַרפען זיך היינט צושטעלען די אונ־טער־אָפיצירען פון יאָהר 1899, 1909, 1902, 1909, 1905 און 1906 פון פעלד־ארטילעריע, שווער־ארטילעריע און שטרעגאָווצעס פון יאָהרגאַנג 1904 פון פעלד־ארטילעריע, בערג־ארטילע־ריע, שווער־ארטילעריע און שווערסטע ארטילעריע, וועלכע האָבען בון אויצט נישט דער דאַלמען גאַנגעמליכע קאַרטע פון וואַלאַניאַ'ס און וואָרען אין שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14. קאָמ־סאַריאַט.

עס דאַרפען זיך היינט אויך צושטע־לען די רעזערוויסטען פון די זעלבע יאָהרגאַנג, וואָס זעגען צוגעטיילט צו די דערמאַנטע פּאָרמאַציעס, נאָר בעלאַנ־גען צו פּ. ק. אי „אַינס" און וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9, 11. קאָמוסאַריאַט. די ראַזונג דערפען זיך צושטעלען אין פּ. ק. אי נאָוואַ־מאַרנאַ־וואַ 18.

גנבים טראַנספּאַרטירען גאַרן אין א סעניזאַציע־פעסער...

אפּקלאַנגען פון דער גנבה איז אבפעלדס פאַבריק

(§) אין לאָדזער קרייז־געריכט פאַר־געקומען א פּראָצעס געגען דער 48־יאָה־ריגער חמר פּלאַנסקא, דער 37־יעהריגען גאָדעל מילשטיין און דער 38־יעהריגען בנימין צוטרין.

פון בעשולדיגונגס־אַקט איז צו זעהען, אז דעם 12. דעצעמבער פ. י. האָבען גנבים אויסגעבראָכען אַנ'עפנונג און דער פאַבריקס־מויער פון מ. אבפעלד אויף בעטריקאָווער 167, און פון דאָרט אַרויסגעגנבען 51 פעקלעך גאַרן פון דער פורמע גוזער, 2 פעקלעך זײַד־גאַרן און 1 שטיק זײַד־סחורה און ווערט פון 3000 זל..

אונזערוויזען האָט דער לויטער פון אבפעלד'ס פאַבריק, ה' דאַוויד, מומגע־מוילט וועגען דער גנבה סאַמעל שפּעטן'ן דעם אונצוגען אָפּגעהטער פון גוזער'ס גאַרן אין דעם 7. יאַנואַר האָט ה' שפּעט מומגעטוילט דעם לויטער פון אבפעלד'ס פאַבריק, אז ער איז געקומען אויף די שפּורען פון דער גנבה, וועלכע ער האָט געפונען און רוזמאַנ'ס גאַרן־געשעפט אויף פעטריקאָווער גאַס. ה' שפּעט האָט דערפון זיך דערוואוסט אויף פאָלגענ־דען אופן:

אין שמאָט האָט ער געהערט, אז רוזו־מאַ פערקויפט גוזער'ס גאַרן פיל בי־לינער, ווו אומעטום. שפּעט איז דאַן צוזאַמען מיט זיין אָנגעשטעלטען גראַם זע אויעק צו רוזמאַנ'ען קויפען גאַרן רוזמאַן האָט זיי געוויזען 17 פעקלעך גוזער'ס גאַרן, און וועלכען שפּעט האָט דערקענט די גנבה. לויט די נומערען פון דער סחורה. שפּעט האָט דאַן גע־קויפט בײַ רוזמאַנ'ען 2 פעקלעך גאַרן און דערנאָך איהם ערקלערט, אז דער גאַרן שטאַמט פון דער גנבה און אבפ־פעלד'ס פאַבריק. רוזמאַן האָט ער־קלערט, אז ער האָט די סחורה געקויפט בײַ איינעם בנימין צוטרין פון קולנסקי־גאַס. שפּעט האָט דעם עניין געוואָלט ערלערנען אויף א פרינציפּיעלן אופן, אזוי אז רוזמאַן זאָל אָבגעלעזען בעצאָהלען דעם חיזק פון דער גנבה.

רוזמאַן האָט דערויף געשיקט צו צום רוג'ען זיין אָנגעשטעלטען פאַנטש. צוט־רוגען אין דאַן געקומען מיט א פרוי תמר פּלאַנסקא פון קולנסקי 19. בײַדע האָ־בען געוואָלט דעקען דעם שאָדען פון דער גנבה. דערבײַ האָט די פרוי פ. גע־נעבען שפּעט'ן די סיטע אין האַנד אַרײַן ה' שפּעט האָט מיט זיי דעם עניין נישט געוואָלט ערלערנען און עס אויבערגע־נעבען דעם אויספאָרשונגס־אַמט. די 1000 זל., וואָס ער האָט בעקומען פון דער פרוי פּלאַנסקא האָט ער אויעקגע־געבען דעם ה' אבפעלד.

בעת'ן פערהער האָט ציטרין ערקלערט אז דעם גאַרן האָט ער געקויפט בײַ פרוי פּלאַנסקא. די פרוי פּלאַנסקא האָט ווידער גע'טענה'ט, אז דעם גאַרן האָט זי געקויפט פון א באַנקראָטנדיגן פאַב־ריקאַנט.

בײַ א צווייטען פערהער האָט זי דער־צעהלט, אז דעם גאַרן האָט זי געקויפט בײַ אינעם גאָלדבערג פון פאַביאַניץ. די פּאָליצײַ האָט אָבער פעסטגעשטעלט, אז פּלאַנסקא האָט דעם גאַרן געקויפט בײַ נאָדל מילשטיין.

ווייטער האָט די אויספאָרשונג בעוויז זען, אז דער געגנב'עטער גאַרן איז אויבערגעפיהרט געוואָרען און אַסעזוזי־ציע־פעטער, פון וואָס עס זעגען נאָר דאָ פלעקען אויף די פעקלעך גאַרן.

דאָס געריכט האָט תמר פּלאַנסקאַ'ן מער'משפּט אויף 3 חדשים תפיסה, צוט־רוג'ען אויף 100 זל. געלד־שטראָף און גאָדל מילשטיין און בעוויזען אין בעוויזען.

—0§0—

א סקאַנדאַל אין געריכטס־זאַל

אַנ'אַנגעקלאָגטער פּאַטשט אַנ'דזואַמאַט

(ב) אין לאָדזער קרייז־געריכט איז געשטאַנען געקומען צו אַזאַ סקאַנדאַל: א נעוויסער דאַבזשינסקי איז געווען אָנגע־קלאָגט אין א פּראָצעס. אַדוו. פ. אין אַרויסגעטרעטען אַלס בעפיטלמעכטיגטער פון אָנקלאָגער. דעם אַדוואָקאַט איז אין זיין רעדע אויסגעקומען צו קריטיזיאָנ־רען די גלויבענסווירדיגקייט פון ה' דאָב־זשינסקי'ס ערות, טענה'נדיג, אז ד איז שיין בעצאָנט מיט זיין פאַברוצערען עדות, וואָס זעגען אויהם דן לכף זכות. ה. האָט זיך דערפון בעליידיגט אין אָנ־נעמאַסטען דעם אַדוואָקאַט א פּאַטש אין געריכטס־זאַל.

דער ריכטער האָט דאַבזשינסקי'ן אויפ'ן אָרט פער'משפּט אויף 3 טעג אונטערגעגעבען אַרעסט. ער איז תיכף אַרעסטירט געוואָרען.

דער עפּיזאָד פון דעם פּאַטש וועט זיך נאָך אָפּשפּילען אין געריכט.

נאַטורוויסענשאַפטליכער מיזעאום

פאַר דער לאדזער שול־יוגענד

(ו) צום נײַעם שול־יאָהר נוט דער לאָדזער מאַגיסטראַט אויבער צום גע־ברויך פון די פאָלקס־שולען 23 נײַע שול זאַלען. אונגעכען וועט זיך אָנרויבען דער בוי פון א שול־בנין אויף „פּאָלעשיע". דער מאַגיסטראַט עפענט אויצט פאַר דער שול־יוגענד דעם אונצוגען אין פו־לען נאַטור־וויסענשאַפטליכען מיזעאום, וואָס וועט זיך געפינען אין שענקעוויטש־בערג אין בנין וואו עס געפינט זיך דו אַזוי־גערופענע „אונטלוגענשען־קוך".

צוגאַב־פּאַבאַר פון 1909

(ב) הינטמיגען דאָנערשטאָג וועט אויף קאַשטשושקי 21 אַמטערען א צוגאַב־פּאַ־באַר־קאָמיסיע פאַר'ן יאָהרגאַנג 1909 אין עלטערע, אויב זיי האָבען נאָך נישט רעגולירט זייער בעצוהלונג צום מיליטער.

העברעאישע פאַרלעזונג אין „מרכז עברי"

שבת איז אין לאָקאַל פון דער ציון. אַרג. (צעגעלגיאַנע 4) פאָרגעקומען א רעפעראַטישע פאַרלעזונג פון „מרכז עברי".

פאַר'ן אָנהויב פון דער פאַרלעזונג רעט ה' ש. לובעל אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן יאָהר־צײַט פון די בלוטיגע אַב געשעהענישען אין ארץ ישראל געהאַל טען א קורצע רעדע וועגען די העלדישע יודישע חלוצים, וואָס זעגען געפאַלען אין קאַמף פאַר דער פערטידיגונג פון יודישען ישוב און כבוד פון יודישען פאָלק. די פערזאַמעלטע בעגעהרען דעם אָנדענקען פון די קרושים דורך אויפ־שטעהען פון די ערטער.

דערויף האָט געהאַלטען א געלעגענעם רעפעראַט אין דער העברעאישער שפּראַך סטודענט ישראל קראַן אויף ד. פ.: „די יסודות פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין ארץ ישראל". דער פרעלעגענט קומט צום אויספיהר, אז אין ארץ ישראל מוז געפיהרט ווערען א אונמענסיוויז לאַנדווירטשאַפט, פרי צו ערמעגלעכען א גרויסע עליה פון פּראָ־דוקטיוויע שלעמענטען.

שטיצט

דעם „קרן החלוץ המזרחי"

פערזענליכעס

(ב) דער פערטרעטער פון שמאָט־סטאַראָסטאָ ה' ראָשיצקי אין צוריקגע־קומען פון אירלאַנד אין שיין אויבערגע־נומען זיין אַמט.

— דער לומער פון זלכערדיטס־אַמט בײַ דער שמאָט־סטאַראָסטוואָ ה' פ. דע־גנים האָט אָנגעהויבען זיין אורלויב

7. סעפּטעמבער

וואהלען אין רודא־פּאַביאַניץ

די שמאָט־ראַט • וואָרלען אין רודא־פּאַביאַניץ זעגען ענדגולטיג בעשטימט אויף 7. סעפּטעמבער.

אויסשטעלונג „1920"

אין לאָדז ווערט די מעג געעפענט אַנ־אויסשטעלונג „יאָהר 1920", וואָס וועט פאַרשטעלען די וואָרען פון דער פּוי־לישער ארמעע אין קאַמף מיט די בעל־שעוויקעס.

א שיקסע וואַרפט איהר אונגעזעצליך קינד פאַר חזרים, וועלכע פרעסען עס אויף

די פויערים פון דארף ווילען איבער דער מערדערישער פרייליין־מוטער אויספהרען א „בלאפסקא סאנד"

(§) דער פויער אַנטאָני קאַטשמאַרעק פון דאָרף סטאַראָווא גורא, בײַ לאָדז, האָט געלאָזט בעטערקס, ווו אויבער'ן הויף לויפט אַרויך א חזיר מיט א פּער־פלוטונטער רולע און לויפט אַרונטער הינטער'ן שטאַל דאָ האָט קאַטשמאַרעק מיט שרעק בעטערקס, אז דאָס חזיר האָט צוריסען אויף שטיקלעך א קער־פּערל פון א קינד... צו דער „סעורה" זײַנען דאָס חזיר צו הילף געקומען נאָך אַנדערע חזירים.

אויסער זיך פון דער גרויליקער ענט־דעקונג האָט דער פויער מיט א קלאָגי־צע אויעקגעטריבען די חזירים פון'ם קינדערישען קערפּערל, פון וועלכען עס איז געווען געבלוטיגן סך־הכל א צוריסען בלוטיג פלעק...

דער פּאָליצײַ־קאָמענדאַנט פון לאָדזער האָט אונטערגענומען אַנ'אויספאָרשונג, וועלכע האָט אויפגעדעקט סענסאַציאָנע לע אומגעלעמטען:

עס האָט זיך, נעמלעך, אַרויסגעוויזען, אז א דאָרפישע שיקסע, די 25־יעהריגע מאַריאַנאַ וולאַדאַרטשיק, האָט זיך פער־ליבט אינ'ם זהזן פון א פערמעגלעכן לאַנדווירט, פון וועלכן זי האָט געבוי־רען אַנ'אונגעזעצליך קינד. דרײַ טעג

פאַטאַלער שפּרונג פון טראַמוויי

א קינד איבערגעפאהרען א פוס און גענען פאטער צוזאַמענגעשטעלט א פּראָטאָקאָל

(§) געכטען אַרום 2 נאָכמיטאָג און אהיינגעפאָהרען מיט'ן טראַמוויי נומער 1 דער קרוסט אַנטאָני נישוויאַדאָמו (בזשעזשינער 116), וועלכער האָט גע־פיהרט בײַ דער האַנד זיין 7־יעהריגע קינד. ווען דער טראַמוויי איז פאַרבײַ געפאָהרען נישוויאַדאָמי'ס וואוינהויז, האָט דער קרוסט זיך געוואָלט אַנבערעגען א שטופּעל וועג — אין א שפּרונג געמען מיט'ן זיהן אונטער'ן אָרעם פון געגענדיגען טראַמוי־וי. בעת מעשה האָט ער אָבער אַרויס־

דעזערטערען פאַר'ן געריכט

כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס איז לאדז

(§) דער זעלבער יונגער קאַזשאַנעק האָט זיך אָפּגעשטעלט מיט זיין פולק־דבר יאָ פּאַס און בײַדע זײַנען אין מי־טען דער נאַכט געלט געוואָרען פון די קאַשאַרען. דערנאָך האָבען זיי זיך אַרו־בערגעפעלט לען דעמשלאַנד. אין 2 יאָהר אַרום, אין מערץ ד. י., איז קאַ־ושאַנעק געקומען אַהיים און זיך צוגעשטעלט אין פולק אַרען. אז מען האָט איהם געפרעגט, פאַרוואָס ער איז אַנטלאָפען, האָט קאַזשאַנעק ערקלערט, אז דערצו האָט אים געצוואונגען דער קאַפּראַל מעלקא, וועלכער פלעגט איהם שלאָגען מיט א שטעקען אויבער'ן קאָפּ. צוגעשטענדיג: „מוזט פערפוילט ווערען אין מילוטער".

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט אז קאַזשאַנעק'ס בעהויפּטונג איז א לי־גען פון אַנדויב בין'ן סוף, צילוב וואָס ער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען פאַר שאַ דענען דעם גימען נאָמען פון פּוילישען

דעזערטערען פאַר'ן געריכט

כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס איז לאדז

(§) דער זעלבער יונגער קאַזשאַנעק האָט זיך אָפּגעשטעלט מיט זיין פולק־דבר יאָ פּאַס און בײַדע זײַנען אין מי־טען דער נאַכט געלט געוואָרען פון די קאַשאַרען. דערנאָך האָבען זיי זיך אַרו־בערגעפעלט לען דעמשלאַנד. אין 2 יאָהר אַרום, אין מערץ ד. י., איז קאַ־ושאַנעק געקומען אַהיים און זיך צוגעשטעלט אין פולק אַרען. אז מען האָט איהם געפרעגט, פאַרוואָס ער איז אַנטלאָפען, האָט קאַזשאַנעק ערקלערט, אז דערצו האָט אים געצוואונגען דער קאַפּראַל מעלקא, וועלכער פלעגט איהם שלאָגען מיט א שטעקען אויבער'ן קאָפּ. צוגעשטענדיג: „מוזט פערפוילט ווערען אין מילוטער".

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט אז קאַזשאַנעק'ס בעהויפּטונג איז א לי־גען פון אַנדויב בין'ן סוף, צילוב וואָס ער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען פאַר שאַ דענען דעם גימען נאָמען פון פּוילישען מילוטער און פון פּוילישען

„פּוילע וויצו" מיט טעלעפאָן־אַלאַרמען

צו פּאַליצײַ און דאַקטוירים

די קאָמראַלע פון דער טעלעפאָנישער צענטראַלע אין לאָדז האָט בעקומען א סך אָנקלאָגעס פון אָבאָנענטען, אז זיי ווערען דורך אונבעקאַנטע לאָבזעס פערד געזונדעלט דורכ'ן טעלעפאָן. מער־רערע דאָקטוירים האָבען זיך בעקלאָגט, אז זיי ווערען טעלעפאָנישע אַרויסגערופען צו פלוטער־שטע פּאַציענטען... אויך די פּאָליצײַ און פּרוטאָקאָל פּורטעס בעקע־מען פאַלשע טעלעפאָנישע אַלאַרמען.

פּאָליצײַ האָט אונטערגענומען אַנ'אויספאָרשונג, וועלכע האָט אויפגעדעקט סענסאַציאָנע לע אומגעלעמטען:

עס האָט זיך, נעמלעך, אַרויסגעוויזען, אז א דאָרפישע שיקסע, די 25־יעהריגע מאַריאַנאַ וולאַדאַרטשיק, האָט זיך פער־ליבט אינ'ם זהזן פון א פערמעגלעכן לאַנדווירט, פון וועלכן זי האָט געבוי־רען אַנ'אונגעזעצליך קינד. דרײַ טעג

גנבים טראַנספּאַרטירען גאַרן אין א סעניזאַציע־פעסער...

אפּקלאַנגען פון דער גנבה איז אבפעלדס פאַבריק

(§) אין לאָדזער קרייז־געריכט פאַר־געקומען א פּראָצעס געגען דער 48־יאָה־ריגער חמר פּלאַנסקא, דער 37־יעהריגען גאָדעל מילשטיין און דער 38־יעהריגען בנימין צוטרין.

פון בעשולדיגונגס־אַקט איז צו זעהען, אז דעם 12. דעצעמבער פ. י. האָבען גנבים אויסגעבראָכען אַנ'עפנונג און דער פאַבריקס־מויער פון מ. אבפעלד אויף בעטריקאָווער 167, און פון דאָרט אַרויסגעגנבען 51 פעקלעך גאַרן פון דער פורמע גוזער, 2 פעקלעך זײַד־גאַרן און 1 שטיק זײַד־סחורה און ווערט פון 3000 זל..

אונזערוויזען האָט דער לויטער פון אבפעלד'ס פאַבריק, ה' דאַוויד, מומגע־מוילט וועגען דער גנבה סאַמעל שפּעטן'ן דעם אונצוגען אָפּגעהטער פון גוזער'ס גאַרן אין דעם 7. יאַנואַר האָט ה' שפּעט מומגעטוילט דעם לויטער פון אבפעלד'ס פאַבריק, אז ער איז געקומען אויף די שפּורען פון דער גנבה, וועלכע ער האָט געפונען און רוזמאַנ'ס גאַרן־געשעפט אויף פעטריקאָווער גאַס. ה' שפּעט האָט דערפון זיך דערוואוסט אויף פאָלגענ־דען אופן:

אין שמאָט האָט ער געהערט, אז רוזו־מאַ פערקויפט גוזער'ס גאַרן פיל בי־לינער, ווו אומעטום. שפּעט איז דאַן צוזאַמען מיט זיין אָנגעשטעלטען גראַם זע אויעק צו רוזמאַנ'ען קויפען גאַרן רוזמאַן האָט זיי געוויזען 17 פעקלעך גוזער'ס גאַרן, און וועלכען שפּעט האָט דערקענט די גנבה. לויט די נומערען פון דער סחורה. שפּעט האָט דאַן גע־קויפט בײַ רוזמאַנ'ען 2 פעקלעך גאַרן און דערנאָך איהם ערקלערט, אז דער גאַרן שטאַמט פון דער גנבה און אבפ־פעלד'ס פאַבריק. רוזמאַן האָט ער־קלערט, אז ער האָט די סחורה געקויפט בײַ איינעם בנימין צוטרין פון קולנסקי־גאַס. שפּעט האָט דעם עניין געוואָלט ערלערנען אויף א פרינציפּיעלן אופן, אזוי אז רוזמאַן זאָל אָבגעלעזען בעצאָהלען דעם חיזק פון דער גנבה.

רוזמאַן האָט דערויף געשיקט צו צום

דעזערטערען פאַר'ן געריכט

כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס איז לאדז

(§) דער זעלבער יונגער קאַזשאַנעק האָט זיך אָפּגעשטעלט מיט זיין פולק־דבר יאָ פּאַס און בײַדע זײַנען אין מי־טען דער נאַכט געלט געוואָרען פון די קאַשאַרען. דערנאָך האָבען זיי זיך אַרו־בערגעפעלט לען דעמשלאַנד. אין 2 יאָהר אַרום, אין מערץ ד. י., איז קאַ־ושאַנעק געקומען אַהיים און זיך צוגעשטעלט אין פולק אַרען. אז מען האָט איהם געפרעגט, פאַרוואָס ער איז אַנטלאָפען, האָט קאַזשאַנעק ערקלערט, אז דערצו האָט אים געצוואונגען דער קאַפּראַל מעלקא, וועלכער פלעגט איהם שלאָגען מיט א שטעקען אויבער'ן קאָפּ. צוגעשטענדיג: „מוזט פערפוילט ווערען אין מילוטער".

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט אז קאַזשאַנעק'ס בעהויפּטונג איז א לי־גען פון אַנדויב בין'ן סוף, צילוב וואָס ער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען פאַר שאַ דענען דעם גימען נאָמען פון פּוילישען מילוטער און פון פּוילישען

פּערשאַלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(15. פאָרטזעצונג)

— יאָ, אַזוי אַרום וועט עס שוין געהן! רעדען מיט איהם בעריעליך וועגען דעם קאָן איך נישט. איך וואָלט אַזאַ בושה אַנהייבען אויף דער ערד. און אפשר איז עס מע־קע א שוואַלטעס פון מיר? — וואָלט איז שטאַרקער פאַר מיר! זי האָט געברענגט א קרבן פאַר מיר. זי איז געגאַנ־גען צו מיין ברודער.

בײַ די דאָזיגע ווערטער האָט ער געוואָלט א כאַפּ טון דאָס שטוק פּאַפּיר און עס צוריסען, אָבער באַלד דערויף האָט ער זיך בעזונען און עס נישט געטון.

— איך קאָן נישט! זאָל שוין אַזוי בלייבען, — האָט ער דערוויל אָפּגעלאָשען דאָס פּאַפּיר און עס צוגעפאַלטן, כדי אַרײַנצולעגען עס אין דער טאַש אַרײַן. דאַן האָט ער זיך דערהויבען אין הון, און צוריק געשפּאַנט אויבער'ן צימער. עס איז שוין געווען נוט פינסטער, ווו ער איז נאָך אַלץ געשטאַנען בײַם פענסטער און זיין דורכדרונגליכען בליק געהאַלטען אין דער ווייטקייט.

— עס איז שוין די העכסטע צייט ער זאָל דאָ זיין! — האָט ער געמורמלט און עפּעס אַנ'אונערליכע שרעק דאָס אויהם אַרומגענומען.

אין עטלעכע מינוט אַרום האָט ער מיט שנעלע טריט געשפּאַנט אויבער'ן נאָרמען און דער רוגמיג צו דער ווע־ראַנדע צו.

אויבער אָבער ער איז צוגעקומען צו דער ווע־ראַנדע, האָט ער שוין בעמערקט, ווו דאָס יונגע פּאָרל געהט לאַנגזאַם

ארויס פון איהר.

— אַיי, אַיי, דער מוילער, ס'איז שוין נוט שפּעט יע־וואָרען — האָט פעלער דער ערשטער אָנגערויפען, כדי אַרויס־צופיהרען אויף א געשפּרעך.

עפּעס א פּוכערהאַפטע אונרוהיגקייט האָט איהם אַרומ־געגומען.

— ווי שנעל די צייט

לאָדזער טאָגעבלאַט № 199 Lodzer Tageblat

פערקויפטע נשמות

שפּאַנענדער ראָמאַן

(134 פאָרטזעצונג)

וואָס פאַר אַ נײַ שפּיצעל, וואָס פאַר אַ נײַעם, וואינ־דערליכען פלאַן ער האָט ווידער אויסגעטראַכט — — — — — — — — — — — — — —

דערווייל האָט די אָרימע האַנגאַ געליטען פיינליכע יסורים.

פערשלאָסען. ווי אַ אַרעסטאַנטקע, אַ בע׳עולה׳טע, פערלאָזט דורך אַלעמען און דורך איהר געליבטען, האָט זי זיך פערשאָלטען דאָס לעבען און געבעטען אויפ׳ן טויט.

אָבער דער טויט האָט געלאָזט צו לאַנג ווארטען אויף זיך, ווײַל די יוגענד־קראַפט איז געווען בײַ איהר צו שטאַרק, אין יוגענד האָט פיינד דעם טויט.

ווי לאַנג האַנגאַ איז געזעסען אין איהר שרעקליכער פערצווײפעלטער לאַגע, האָט זי אַליין נישט געוואוסט, אָבער פלוצלינג האָט זי זיך אויפגעכאַפּט און די טיר האָט זיך אויפגעפענט.

כאַפּיטעל 57.

די פירשטין און איהרע בעלי חובות.

— איך האָב נאָך אַלץ דעם איינדרוק, אַזוי ווי מען וואָלט פון אונז געמאַכט שפּאַס. כאָטש די פירשטין האָט צו מיר געשריבען, אַז זי האָט געקריגען אַ גרויסע ירושה סון ענגלאַנד, וואָס וועט איהר געבען די מעגליכקייט אויסצו־צאָהלען אַלע חובות, אָבער צי זי וועט אַלעס אויסצאָהלען, צי נישט, דאָס איז אַ גרויסע פראַגע.

— זעהר גערעכט, ווײַל איהר האָט גענומען אַזאַלכע פּראָצענטער, אַז פאַריז האָט דאָס נאָך נישט געהערט.

— און איהר נעהמט דאָך אודאי וואָניגער, איהר האָט אַ שם פאַר איינעם פון די גרעסטע פּראָצענטניקעס.

— און איהר, פון אייך וואָלט מען געקענט מאַכען דרײַ פּראָצענטניקעס.

— די אַלטער אויסוואורף.

— אַ גנב איז נאָר אַ אונשולדיג בעשעפעניש אין סערגלײַך מיט דיר.

אַזעלכע און עהנ ליכע געשפּרעכען האָט מען געהערט אין סאָג, ווען אַ גרופּע מאַנסלעט מיט סערדעכטיגע פּנים׳ער האָבען זיך געאײַלט אַדורכצעהענריג דעם בולאַנער וואַלד.

דאָ אין דאָרט האָט מען בעמערקט קופּקעלעך מענ־שען און אַלע האָבען געהאַט איין ציל: דער שלאָס פון דער פירשטין לאַמבאַלאַ. דאָס האָבען די פּראָצענטניקעס בעקומען ברעף פון דער פירשטין, אַז זיי זאָלען זיך שטע־לען צו איהר אין שלאָס. אין די ברעף איז געווען דער־מאָנט, אַז די פירשטין וויל בעצאָהלען אַלע חובות, דאָס זי האָט בעקומען אַ ירושה, אַזוי, ווי עס איז געווען געשריבען.

די פּראָצענטניקעס, וואָס זענען בטבע געווען מענשען פערדעכטיגע, האָבען נישט געהאַט קיין איבריג גרויסען צוטרוי צו דער פירשטין׳ס הבטחה. זײַ האָבען חושד געווען אַז דאָס איז ווידער אַ נייער טריק, אַז דאָס מיינט זי ווי־דער זיך צו באָרגען געלד.

— אָבער דאָס מאָל האָט די שטאָלצע דאַמע נישט קיין גליק.—האָט איינער פון די פּראָצענטניקעס געמורמעלט אונטער דער באַז, — איך האָב איהר שוין לײַדער געבאָרגט מעהר ווי אַנדערהאַלבען טויזענד דוקאַטען.

— קוים פינף הונדערט.—האָט איינער פון זיי גע־שפּאַסט, כאַ, כאַ, כי—איך קען דיך ברודער׳ל, דו רעכענסט מעהר ווי טויזענד דוקאַטען פּראָצענט. דאָס איז דײַן ריוח, באמת, אויב די וועסט נישט קומען דערפאַר אין גהינום אַרײַן, איז אויף דער וועלט קיין יושר נישטאָ.

בעלײַדיג מיך נישט, — האָט דער פּראָצענטניק זיך אויפגערעגט, — איך וועל דיר דײַנע לאַנגע אויערען אויס־רײַסען.

— און איך וועל דיר דערלאַנגען אַ קאָפּיע אין בויך אַז דו וועסט דיין עלטער־באָבע דערזעהען,—האָט איהם דער צווײַטער געענטפערט.

— זידעל נישט, איך האָב נאָר גערעכענט פּראָצענ־טער און פּראָצענט פון פּראָצענטער, מיין רעכנונג איז אַ גענויער און איך נעהם נאָר געלד, וואָס איך האָב כשר פערדינט.

דאָס איז געווען זעהר „אַ ליבע געזעלשאַפט“, וואָס האָט זיך ביסלעכווײַז צוזאַמענגעקליבען אין שלאָס. דאָס זע־נען געווען די פאַרנעהמסטע פאַרשטעהער פון די געלד־קוועשער.

זיי אַלע האָבען בײַ זיך געטראָגען ביזשוטעריע, ברי־לאַנטען און אַנדערע טײַערע חפצים, וואָס האָבען געהערט צו דער פירשטין.

דאָס אַלעס איז געווען דער פירשטין׳ס אײַגענטום — דאָס זענען געווען משכנות, אויף וועלכע זי האָט בענומען געמאַרגט צו עטליכע הונדערט דוקאַטען פאַר איטליכען און יעצט האָט זי געמוזט בעצאָהלען פיער און פינף־פאַך.

זײַ אַלע זענען געווען זעהר רײַכע מענשען, וואָס האָ־בען זײַער געלד געמאַכט פון פרעמדע מענשענס בליט און טרעהרען. זיי האָבען אויסגענוצט יעטוועדענס אָרימער, גע־דריקטער לאַגע און אַזוי אַרום זיך דערשלאָגען צו גרויסע סערמעגענס.

זיי האָבען געהאַט אַ סך הײזער. פערמעגענס און שלעסער. אָבער אַנגעשען זענען זײַ געגאַנגען זעהר אָרים און אָפּגעלאָזט, אַזוי אַז מען האָט געקענט מיינען, אַז די מעגשען האָבען נישט וואָס צו עסען.

די קמצנים, שמוציגע געמיינע לײַט, וואָס האָבען נישט געוואוסט פון קיין רחמנות־געפיהל, האָבען צוגענומען אַלע זײַערע בעלי חובות דאָס לעצטע ביסעל בעבעכעס.

וואָס האָט אַלס די פירשטין נישט געמוזט סערטראָ־גען פון די דאָזיגע לײַט.

(פאָרטזעצונג קומט.)

קינא
ZACHĘTA
זגערזשער 26

היינט און ווײַטערע טעג! א גרויסע דראַמע! פון רעזשיסער פראַנק באזשאגע, דער פערפאַסער פון „דער זיבעטער הימעל“ און „דער מלאך פון דער גאַס“

א. נ.: „דאָס זיבענטע געבאָט“

אין די הויפּט־ראָלען: Janet Gaynor i Charles Farrell

סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער די לייטונג פון הערר ר. סטעפאַנסקי.

Z prawami gimnazjów państwowych
8-kl. Żeńskie Gimnazjum
Tow. „Kultura“ w Łodzi
ul. Piotrkowska 85, telefon 174-85
Zapisy przyjmuje sekretarjat szkoły coddziennie od godz. 9-ej rano do 1-ej po południu. Opłaty niskie.
Początek roku szkolnego i egzaminów wstępnych dnia 3-go września b. r.

קלאַנג־פילם־טעאַטער
„MIMOZA“
ul. Kilińskiego 178
היינט און טעגליך!
פון קלאַנג־פילם א. נ.:
דאָס ליד פון דער סטיביע
אין די הויפּט־ראָלען:
Gary Coper Lupez Velez Louis Wolhheim
אנפאַנג פון די סעאַנסען:
שבת, זונטאָג און חגאות 3.30 נאָכמיטאָג
אין די וואָכען - טעג 5,30 7,30 און 9,15
די פרייזען זענען נישט פערגרעסערט

Smierć pluskwom i podobnym pasorzytom!
przeprowadzamy
dezynsekcje i dezynfekcje mieszkań
najskuteczniejszym preparatem „Fumigaterex-Cime“ pod gwarancją
Zakłady Chemiczne „SALVATOR“
Zastępstwo: Inż. Juljusz Hamer i S-ka
Łódź, 6-go Sierpnia 1. Tel. 188-58.

7-קלאַסיגע שולע און פרעבעלשולע פון — די רענאַמירטע — ערציהונגס־אַנשטאַלט
קאַצענעלזאָן־נאַחומאָוו
נאָך לודזקא 8 (צווישען נאָוואָמיעסקאַ און וויסאָקאַדניאַ)
טעלעפאָן 177-01 (פון 11 ביז 2)
קינדער אין שול־צוואַנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז יאָהר ווערען אָנגענומען אין די קלאַסען A, B, C, I, II, III, IV.
אין פאָרבערייטונגס־קלאַס A° ווערען אָנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון 5½–7 יאָר. אין די פרעבעל־שולן קינדער פון 3–7 י.
חוץ דעם אַלגעמיינעם שול־פּראָגראַם, קענען די אָרטאָדאָקסישע קינדער געניסען פון נאַכמיטאָג־חדר, וואו ס׳ווערט געלערנט גרינדליך אַלע למודי־קודש, דהיינו: חומש, רש״י נ״ך, גמרא ותוספות דורך מלמדים ספּעציאַליסטען אונטער דער פערזונ־ליכע השגחה און הנהלה פון בעוואוסטען למדן ר׳ יעקב בנימין קאַצענעלזאָן. בעמ. די צאָהל שעה׳ן, ווי אויך מלדים פאַר למודי קודש זענען היי־יאָהר בעדייטענד פערגרעסערט.
פאַר פיזיש שוואַכע קינדער, ווי אויך פאַר אונבעמיטעלטע עגז. אַ נאַכמיטאָג־שולע נאַכמיטאָג־חדר ביליגער ביז 50% פרעבעל־שולע

כוואַליוציירטע
האַנד פע־דע־אַרבייטער
ווי אַזיך שפּילערינס און רעפּרעזירקעס ווערן פון זאָפאָרט געזוכט.
ביי זאַנדבערג, קאָנסטאַנטינער 9 №

אַ נייהערין צו סוויטערס
אויף אַ נייה־מאַשין אָדער אויף אָבערלאָק־מאַשין, ווערט פון זאָפאָרט געזוכט.
ביי פאַקטאָר, אַלט־שטאָט 3 №

אַ וואוינונג
פון 1 צימער מיט קוך און אַלע בעקוועמליכ־קייטען איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען.
גאַווע־טאַרגאַווע 5 № (ביי פאָמאַרסקאַ). צו ערפאָהרען ביים ווירט פון 8 אַ זייגער אָוועגד.

געגען בעלוינונג.
נעכטען איז אויף דער גאַוואָמיעסקאַ גאַס פערלוירען געגאַנגען אַ בעגלייט־שיין. ס׳ווערט געבעטען אָבצוברענגען געגען בעלוינונג אויף פאָלודניאַווע 9 צו ה׳ מאַיעראָוויטש.

אין דער 7-קל. שולע פון ש. דשעלאַנקאַ
פילסודסקעגאָ (וויסאָקאַדניאַ) 68/70
ווערען אָנגענומען שילער פון 6 יאָהר אָן און ווערען גרינדליך פאָרגעבערייט אין אַלע הינע מיטעל־שולען. אַ ספּעציעל געוויכט ווערט גע־לעגט אויף אַלע העברעאישע און רעליגיעזע למודים. איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען טעגליך פון 10–2 און פון 4–6 אָוועגד.
בעמ.: דורכגאַנג אויך דורך פעטריקאָווער 44/46

אַכטונג!
די אַלע וואָס בעזיצען פּראָטעסטען פון ה׳ וואָלף גאַרפינקעל, בענדין, טערען געבעטען מיט מיר זיך צו פער־שטענדיגען מיט׳ן צוועק צו ערקלערען דעם אויבענדערמאָהנטען אַ אויפאַדלאָשטש.
מיט אַכטונג
Izrael Falke
Łódź, Północna 4, tel. 132-38

צנים פחים בדרך עקש, שומר נפשו ירחק מהם.
תקעו בחדש שופר, בכסה ליום חגנו.
כי חוק לישראל הוא משפט:
איבער דעם זאָלסטו גלייך קומען אין דעם בעוואוסטען רעכטסקאַנסולענטן־ביורא
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, גע־וויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אפּעלאַציעס, אָדוואָקאַניעס, קלאַוזו־לעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראַזיעמטשי, ווי אויך איבער־זעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה
מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאַנישע און נערוועז־קראַנקהייטען.
כוואַרץ לאַמפּ־עלעקטרישער הייל־מאַכינעס־מאַסעטיס
טעטיג פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוועגד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער ווארטע צימער פאַר פרויען
ווזיזיט 3 זלאָטעס

אין דער ווענערישער הויט־ און קאַרט־לאַגער
Sz. Maroko, Łódź
נאָוואָמיעסקאַ 2 פראָנט 1 שטאָק טעל. 15948
עמפּפעהלט צום פריוהלינג־סעזאָן אַ גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען־ און מענער שטאָפען

אין מיין ביזיראַ
ווערט ערלעדיגט ביטעס אין אַלע אורזשענדעס, סאָנדעס, היפּאָטעקען, ירושות, די בעסטע עצות אין יורידישע געשעפטען אויך היפּאָטעקען־חובות
י. זאַמעק פאַמאַרסקאַ 19
טעלעפאָן 200.10
קליזולעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט אין משך פון 24 שעה

אַ בלאַנקאַ־וועקסעל
אויף 50 זל. געווען צאָהלבאַר דעם 7.7 ד. י., אויסשטעלער אברהם מרדכי הענדעלעס, זשע־ראָמסקיגאַ 8, אין פערלוירען געוואָרען אין ווישניאָווע־גורא. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג, ווייל ער איז שוין רעגולירט געוואָרען.
3739

ס׳ווערט געזוכט
אין אַ סוויטער־פאַבריק קראַפּט־שפּילערינס, קראַפּט־פע־דע־אַרבייטער און מאַשין־נייערינס.
נאַטאָן טייער, אַגראַדאָוואַ 9.

ברוכים הבאים!
דער פּאַביאַניצער רבי שליט״א
פון נאָוואַ־צעגלניאַנאַ 10 קומט מאָרגען מיטוואָך צופאָהרען פון ציעכאָצינעק.

ברוכים הבאים!
דער פּאַביאַניצער רבי שליט״א
פון נאָוואַ־צעגלניאַנאַ 10 קומט מאָרגען מיטוואָך צופאָהרען פון ציעכאָצינעק.

Dr. med. M. Heller
פּעציאַליסט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
נאַוואַראָ 2, טעל. 179-89
נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4–8 אָוועגד
פאַר פרויען פון 4–5 נאָכמ.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען.

Dr. med H. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאַוויגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-98
נעהמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוועגד
אַספּעציעלערוואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
צעגיעלניאַנאַ 25
טעלעפאָן 126-87
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ ווענערישע קראַנק־הייטען און מענער־שוועכע. אַלע־אַרט אַנאַליזען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2, און פון 6–9 אָוועגד.
בעזונדער „אַ־טע־זאַל פאַר פרויען.

Dr. Niewiażski
ספּעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער־שוועכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8.10–1 3–5 9

Dr. med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר און ווענערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע־בעהאַנדלונג און עלעקטרא־טעראַפּיע
פּאָלודניאָווע 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8–11 פריה און 6–9 אָוועגד. זונטאָג פון 9–1 מיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. L. PIKIELNY
UROLOG
ספּעציאַל־אַרצט פאַר נירען, בלאָז, אורין־קראַנקהייטען
Nawrot 8. telefon 219-90
נעמט אָן פון 4 – 7

Dr. med. J. LUBICZ
Ortopeda
גראַנסקאַ 28, טעל. 183-17
כפּעציאַליסט פון מיינער און נעלענקע־קראַנקהייטען
מערקרימונגען פון פלעצעס און גלידער
פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען; ווי וויקלאַדקעס געגען פלעס מיט קונסטליכע מיס, אָרטאָפּעדישע גאַרסטען א. א. ו.
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמ.

אַנאָנסען־פּרייז: פאַר אַ חדש אין פּיטיט 5 מ., אין פּרעסקיריך אין מיטל. מ. מינימום 50 מ., פּרעסקע 50 מ. מינימום 50 מ. מיטלע אַנאָנסען־פּרייז: ריזן־20 פּרעסק, אין אַנדערע לענדער 1.25 דאָלאַר.

Redaktor-wydawca H. Hamburski
Tłocznia: H. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 86